

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

BLOCUL NAȚIONAL SINDICAL

2026 - ANUL MARILOR DEZECHILIBRE PE PIATA MUNCII

Dr. Radu Soviani

Prof.dr. Laura Obreja Brașoveanu

2026 – Anul marilor dezechilibre pe piața muncii

Cuprins

Introducere: Anul 2025 – Reformă sau măsuri ad-hoc?	2
Capitolul I: Măsurile de politici economice și efectele asupra salariilor în 2025	7
<i>I.1. Inventarierea măsurilor de politici economice din anul 2025</i>	7
<i>I.2. Influența măsurilor implementate în 2025 asupra nivelului de trai – măsurat prin rata inflației</i>	10
<i>I.3. Influența șocurilor economice interne din 2025 asupra salariilor din România</i>	12
Capitolul II - Efectele măsurilor economice din 2025 asupra masei salariale, locurilor de muncă și numărului de angajați	15
<i>II.1. Ajustarea locurilor de muncă (și a salariilor) în sectorul public</i>	15
<i>II.2. Ajustarea locurilor de muncă (și salariilor) în total economie</i>	18
<i>II. 3. Rata șomajului: mai mult de 500.000 de șomeri în August 2025</i>	21
<i>II.4. Va conduce utilizarea inteligenței artificiale generative la locuri de muncă mai calificate și mai bine plătite?</i>	23
CAPITOLUL III – Strategii de ajustare fiscală și consecințe asupra economiei	27
<i>III.1. Analiza soldurilor bugetare</i>	28
<i>III.2. Efectul generat de diferențialul dintre rata de creștere economică și rata de dobândă la datoria publică</i>	31
<i>III.3. Strategii de ajustare fiscală</i>	36
CAPITOLUL IV: Un instantaneu al situației bugetare în Octombrie 2025	46
CAPITOLUL V: Concluzii și Propuneri	52

Introducere: Anul 2025 – Reformă sau măsuri ad-hoc?

În prezentul studiu, autorii își propun să evalueze și să estimeze măsura în care modificările sistemului de formare și de cheltuire a veniturilor statului, implementate în 2025 și preconizate pentru anul 2026, afectează perspectivele pieței muncii, nivelul de salarizare și nivelul de trai.

Pentru aceasta, vom identifica efectele vizibile deja asupra pieței muncii în anul 2025, atât ca număr de angajați și angajatori, cât și din perspectiva evoluției masei salariale din economie și puterii de cumpărare, ca premise pentru anul 2026.

Vom evalua totodată dacă măsurile luate în anul 2025 și cele preconizate pentru anul 2026 se încadrează în ceea ce reprezintă o „Transformare politică, economică, socială, cu caracter limitat sau de structură pentru a realiza un progres” – cu alte cuvinte, definiția „reformei” - (DEX). Totodată, încercăm să evaluăm dacă din punct de vedere al pieței muncii există premisele unui „progres” urmare a mix-ului de politici macroeconomice din 2025-2026.

Având în vedere că **reforma financiară** reprezintă o parte a măsurilor politice, economice și sociale – respectiv „reformă prin care se aduc modificări importante **sistemului** de formare și de cheltuire a veniturilor statului” (DEX), vom încerca să identificăm dacă există trăsături ale unei „reforme financiare” perceptibile în formarea și cheltuirea veniturilor statului și cum pot afecta ele piața muncii.

Facem precizarea că, ipoteza de lucru a autorilor pornește de la ideea că majorarea de taxe și impozite nu reprezintă o reformă financiară ci un șoc pentru economie. Un astfel de șoc este de dorit a fi implementat în perioade de „supra-încălzire” și creștere economică, pentru a tempera dezechilibrele financiare previzibile pe termen lung. În caz contrar, implementarea în situații de frânare a economiei nu conduce decât la înrăutățirea situației generale a populației și la scăderea nivelului de trai.

De aceea, în accepțiunea noastră, pentru a nu adânci dezechilibrele, o reformă care să nu fie generatoare de dezechilibre în cel mai sensibil sector al unei economii, **respectiv piața muncii**, aceasta trebuie să îndeplinească cel puțin trei atribute:

- Să nu se întâmple spontan, să fie anunțată din timp și bine evaluată,
- Să fie planificată, cu obiective, etape și măsuri de salvagardare,
- Să fie orientată spre îmbunătățire, cu alte cuvinte să urmărească și să obțină eficiență și corectitudine.

Orice altă abordare, în opinia noastră, se încadrează mai degrabă în caracterizarea de măsuri „pompiéristice” (care înrăutățesc o situație de fapt în încercarea de a o îmbunătăți) sau „ad-hoc”, respectiv care se întâmplă spontan, nu sunt planificate și, deși declarativ sunt orientate spre „îmbunătățire”, în fapt nu îmbunătățesc ceea ce este obligatoriu de îmbunătățit și înrautățesc ceea ce trebuie cel puțin păstrat – respectiv evoluțiile benefice economiei naționale.

În această situație, raportat la piața muncii, fără o evaluare critică a efectelor, calității măsurilor sau a necesității lor reale, ideea de reformă apare ca fiind **fetișizată** – adică transformată în ceva sacru, absolut sau cu valoare specială, dincolo de ceea ce este în mod obiectiv (măsură pompieristică de majorare de fiscalitate).

Prin urmare, în prezentul studiu încercăm să evaluăm:

- Efectele „reformelor” anunțate, din perspectiva pieței muncii,
- Calitatea măsurilor sau a necesității lor reale, raportat la efecte,
- Dacă măsurile din prezent și cele anunțate sunt de natură să consolideze sau să dezechilibreze piața muncii, din perspectiva orientării generale a politicii fiscale a României (engl. „fiscal stance”) – măsurând variația soldului structural bugetar și impactul bugetului asupra economiei (impulsul fiscal).

Nu în ultimul rând, atragem atenția că economia României este, la finalul anului 2025, într-un moment critic, din cel puțin două perspective:

- În privința mersului general al economiei, stimulii **istorici** ai creșterii nivelului de trai, aduși de (i) aderarea României la NATO (martie 2004), (ii) aderarea României la Uniunea Europeană (ianuarie 2007) iii) stimularea creșterii economice prin majorarea datoriei publice, **tind să se epuizeze**;
- În privința, în particular, a pieței muncii, aceasta va fi afectată de: (i) o schimbare majoră în structura locurilor de muncă, generată de implementarea crescândă a soluțiilor de inteligență artificială; (ii) așa numita tendință de „on-shoring” (relocalizarea internă a locurilor de muncă) – respectiv mutarea locurilor de muncă, a producției sau serviciilor din străinătate înapoi în țara de origine; iii) fluxul imigrației.

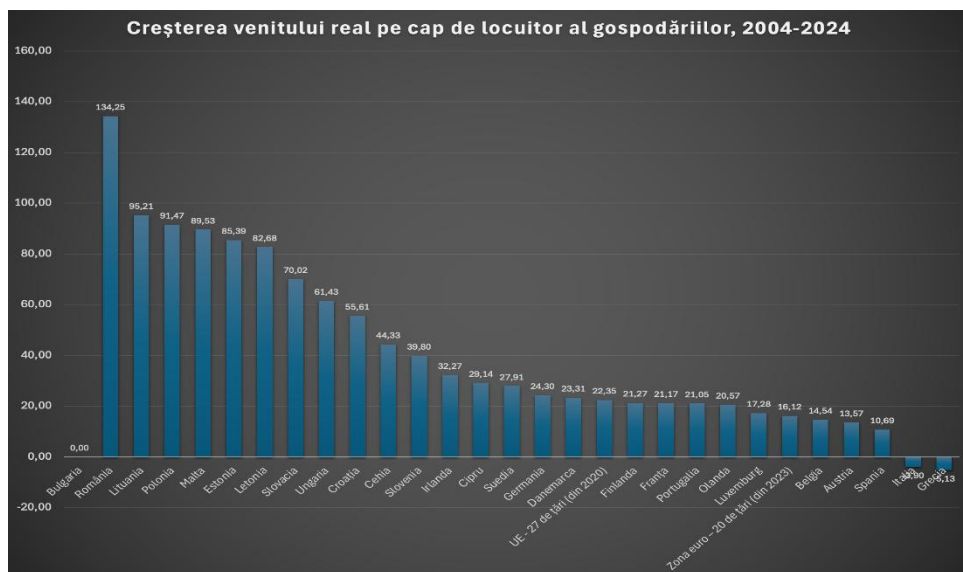
Referitor la efectul stimulilor istorici, considerăm de necombătut valoarea adusă de aceștia, și aducem ca argument evoluția indicatorului „venitul real al gospodăriilor pe cap de locuitor” – respectiv venitul brut disponibil ajustat al gospodăriilor, în termeni nominali, împărțit la populația totală și ținând cont de deflatorul (indice de preț) consumului final efectiv al gospodăriilor, în perioada 2004-2024.

Potrivit statisticilor Eurostat, din țările UE, România a înregistrat cea mai mare creștere a venitului real al gospodăriilor pe cap de locuitor din 2004 până în 2024 (134%), urmată de Lituania (95%), Polonia (91%) și Malta (90%).

La nivelul Uniunii Europene, creșterea a fost de 22%, între 2004 și 2024.

Grecia și Italia au fost singurele țări în care venitul gospodăriilor pe cap de locuitor a scăzut în ultimii 20 de ani (-5% și, respectiv, -4%), în timp ce cele mai mici creșteri au fost constatate în Spania (11%), Austria (14%), Belgia (15%) și Luxemburg (17%).

Grafic 1: Creșterea venitului real pe cap de locuitor al gospodăriilor, 2004-2024

Sursa: Eurostat, calculele autorilor.

Notă: datele pentru Bulgaria nu sunt disponibile pentru 2023-2024, în 2022, creșterea fiind de 152,12% (față de 162% în România)

Din punctul de vedere al cercetării noastre, graficul reflectă următoarele concluzii:

- Creșterea reală a venitului pe cap de locuitor al gospodăriilor din România, în perioada 2004-2024, a avut cea mai mare dinamică din UE-27 (+134%), de circa 6 ori peste media UE-27 (+22,35%),
- Două țări au avut scăderi pe parcursul ultimilor 20 de ani: Grecia (-5,13%) și Italia (-3,9%),
- State precum **Portugalia** (+21,5%), **Italia** (-3,9%), **Grecia** (-5,3%), **Spania** (+10,69%) au avut evoluții sub media UE-27 (+22,35%), în timp ce **Irlanda** a avut o evoluție ușor peste media UE-27 (32,27%).

Am nominalizat acest panel, întrucât:

- statele nominalizate, au traversat în 2009-2013 așa numita „criză PIIGS” – a datoriilor suverane,
- pentru a reflecta că nu e „un dat” convergența veniturilor față de media Uniunii Europene, cazurile scăderii venitului real pe cap de locuitor al gospodăriilor din Grecia și Italia sunt relevante.

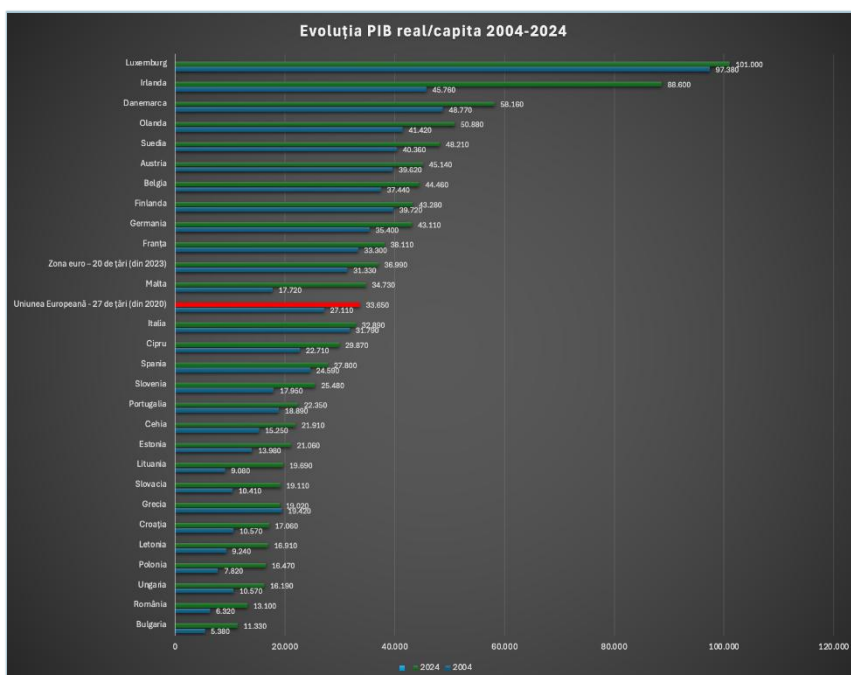
În continuare vom analiza procesul de convergență din aceeași perioadă (2004-2024) pe baza indicatorului PIB real/capita în statele Uniunii Europene, față de media UE-27.

Considerăm **acest indicator relevant** (și nu paritatea puterii de cumpărare), întrucât din punct de vedere al rambursării finanțărilor sau contractării de noi finanțări pentru datoria publică, capacitatea economiei de a produce PIB real, reflectată prin PIB real /capita, este o modalitate potrivită de abordare (datoriile nu se rambursează din PIB la paritatea puterii de cumpărare).

Or, din punctul de vedere al principalelor probleme ale economiei României în 2025 și anume:

- (i) costurile de finanțare ale statului român – cele mai mari din UE-27 în 2025,
- (ii) dinamica datoriei publice – doar două state UE-27 și-au cvadruplat datoria publică în orizontul 2005-2025, respectiv:
 - a. Estonia (dar de la 4,7% din PIB – minimum UE-27 în 2005, la 23,8% din PIB – de asemenea, minimum UE-27 în 2024),
 - b. României (de la 15,9% din PIB în 2005, la 59,4% din PIB(e) în 2025 – peste mediana UE-27 de 58% - calculele autorilor și aproape de media UE-27 de 65,5% - calculele autorilor),
- (iii) Cel mai mare deficit bugetar din Uniunea Europeană, finanțat cel mai scump.

... capacitatea de (re)finanțare a datoriei publice depinde, în mod critic de valoarea reală a PIB/capita, respectiv ce produce economia, în termeni reali (și nu ca paritate a puterii de cumpărare). Or, evoluția PIB real/capita în perioada 2004-2024 potrivit datelor Eurostat și calculelor autorilor, arată astfel:

Grafic 2: Evoluția PIB real/capita, 2004-2024

Sursa: Eurostat, calculele autorilor.

Graficul ne permite să reflectăm situația de fapt a economiei României în prezent, din punctul de vedere al capacității de a de-vulnerabiliza economia vis-a-vis de dezechilibrele sus-menționate. Respectiv:

- În ultimii 20 de ani, convergența față de media UE-27, exprimată ca PIB real/capita, s-a majorat de la 23,3% la 39%, adică o medie de 0,8 puncte procentuale, pe an, până la 13.100 euro/an în 2024.
- România are al doilea cel mai scăzut PIB real/capita din UE-27, situație **constantă în ultimii 20 de ani**.
- „**Să nu ajungă România ca Grecia**”, PIB real/capita în Grecia era de 19.020 euro (în scădere față de 19.420 euro în 2004), respectiv PIB real/capita în Grecia era cu 45% mai mare decât PIB real/capita în România.

Pornind de la aceste premise, ne propunem să analizăm dacă mixul de politici economice deja aplicat în anul 2025 și perspectivele pentru anul 2026 sunt de natură mai degrabă să conducă la întărirea principalei componente de recuperare în ceea ce privește PIB/real per capita – respectiv piața muncii, sau, din contră, la o vulnerabilizare a pieței muncii – cu consecința amputării capacității de creștere a economiei pe termen lung.

Cu alte cuvinte, ne propunem să evaluăm efectele măsurilor pe piața muncii în 2025 și perspectivele pentru anul 2026, analizând dacă măsurile adoptate sunt potrivite pentru angajarea deplină a forței de muncă în România și convergența reală spre media Uniunii Europene, sau, din contră, reprezintă punctul de inflexiune care va crea dezechilibre majore pe piața muncii.

Tabelul următor reflectă decalajul PIB real/capita al României față de media UE-27 și față de zona Euro, potrivit Eurostat. În esență, România cu 19 milioane de locuitori, respectiv, 4,2% din populația Uniunii Europene produce doar 2% din PIB-ul UE-27.

	TIME	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
◆ GEO									
European Union - 27 countries (from 2020)		31 140	31 730	32 270	30 510 (b)	32 470	33 420	33 400	33 650
Euro area – 20 countries (from 2023)		34 770	35 320	35 800	33 610	35 750	36 880	36 810	36 990
Romania		10 620	11 260	11 760	11 390	12 130	12 690	12 970	13 100 (p)

Capitolul I: Măsurile de politici economice și efectele asupra salariilor în 2025

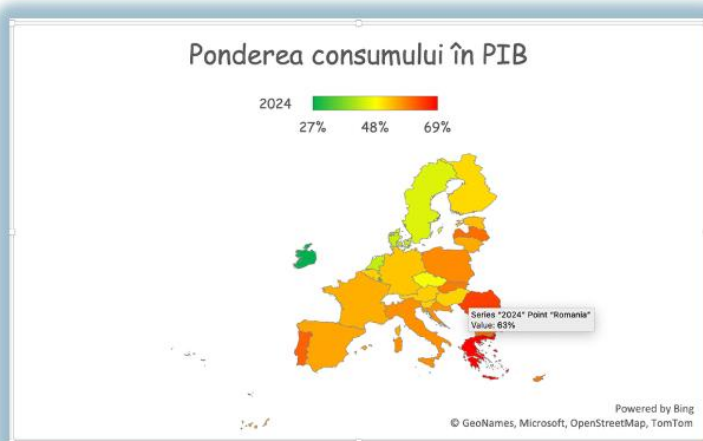
Pentru a analiza efectele măsurilor de politici economice asupra pieței muncii în 2025 și perspectivele pentru 2026, vom identifica:

- Măsurile de politici economice, indicând efectul probabil, pe termen lung, asupra pieței muncii,
- Evoluția masei salariale din economie, în raport de evoluția inflației (efectul asupra nivelului de trai),
- Evoluția ratei șomajului în 2025, ca indicator de avertizare timpurie în cazul unor măsuri similare (sau accentuate) pentru eventuale dezechilibre majore și în anul 2026,
- Efectele mix-ului de politici economice,
- Ce își propune mix-ul de politici economice pentru anul 2026.

1.1. Inventarierea măsurilor de politici economice din anul 2025

Pornind de la realitatea structurii economiei României în anul 2024, și anume că principalul motor de creștere ale economiei României este **consumul** (pondere de 63% din PIB), urmează să inventariem efectele mix-ului de politici economice din anul 2025, asupra principalului motor de creștere a economiei. Ca precizare importantă, arătăm că, în mod natural, consumul este determinat de dinamica masei salariale și a forței de muncă angajate din economie.

Pentru aceasta, avem în vedere cele mai recente date EUROSTAT, disponibile pentru anul 2024, referitoare la ponderea consumului privat în PIB:

Grafic 1.1.: Ponderea consumului privat în PIB, %, România, țările UE-27, 2024

Sursa: Eurostat, calculele autorilor

Așa cum se observă în grafic, pentru România ponderea consumului privat este extrem de ridicată, față de situația din celelalte state membre ale Uniunii Europene: 63%. Această structură ne plasează pe locul 2 în UE-27, după Grecia (cu 69%) și marchează vulnerabilizarea maximă a creșterii economice în funcție de dinamica descendentă a consumului.

Or, prin măsuri de austeritate, prin inflație și prin înghețarea sau chiar scăderea veniturilor, efectele asupra consumului și implicit asupra evoluției PIB-ului sunt de anticipat ca fiind **semnificative și negative**.

Întrucât autorii nu au identificat **nicio măsură** pentru creșterea masei salariale și a angajării din economie în 2025 (ci din contră), vom sumariza măsurile implementate ca fiind subsumate, plastic spus, sub două capitole:

- „frâna de mână trasă” în ceea ce privește creșterea economiei României și a veniturilor disponibile ale salariaților,
- „șocuri economice”, îndreptate împotriva menținerii veniturilor disponibile ale populației.

Sintetizat, cele două capitole arată în felul următor, fiind posibilă chiar plasarea lor temporală: „frâna de mână trasă” (2024- 2025 – 30 iunie 2025) și „șocuri economice”, în partea a doua a anului 2025.

„Frâna de mână trasă”	„Șocuri economice”	Efect asupra consumului și PIB
Eliminarea ultimelor facilități din sectorul IT (impozit pe venit unitar de 10%, față de situația anterioară – primii 10.000 de lei – brut – scutiți de impozit pe venit)	Majorarea TVA de la 5-9-19 (%) la 11-21 (%) – 1 august 2025	Negativ
Înghețarea salariilor în sectorul public	Supra-impozitarea pensiilor (1 august 2025, CASS aplicat pentru pensiile de peste 3.000 de lei)	Negativ, în derulare
Înghețarea punctului de pensie	Majorări accize (1 ian 2025, 1 aug 2025, 1 ian 2026)	Negativ
Înghețarea alocațiilor de stat pentru copii	Limitare/eliminare sporuri funcționari plătiți de la buget (1 iulie 2025)	Negativ

Înghețare salariu minim în construcții (4.582 lei)	Tăierea veniturilor nete din sectorul educației	Negativ
	Majorarea impozitelor locale (1 ian 2026)	Negativ
	„Re-liberalizarea” prețurilor la energie electrică (1 iulie 2025)	Negativ
	Posibilă reducere a „anvelopei” salariale în sectorul public cu 10% (1 ianuarie 2026)	Negativ, în derulare
	Majorarea impozitului pe dividende (de la 8% la 10% în 2025 și de la 10% la 16% în 2026)	Negativ
<u>Excepție 1:</u> Majorarea salariului minim brut pe economie (de la 3.700 de lei la 4.050 de lei, +9,5%)		Pozitiv
<u>Excepție 2:</u> Majorare salariu minim brut în agricultură și industria alimentară (de la 3.436 lei la 4.050 lei)		Pozitiv
	Reducerea numărului angajaților din sectorul „Educație” prin creșterea normei didactice (reducere de facto salariu), reducerea plății „cu ora” și chiar diminuarea personalului angajat față de referința ianuarie 2025. Reducerea bugetului de burse cu 40%	Negativ

Tabel 1.1. : Sumarizarea măsurilor de politici economice în anul 2026

Sursa: Centralizare realizată de autori

În continuare, ne propunem să evaluăm efectele acestor măsuri asupra principalilor indicatori care afectează piața muncii, respectiv:

- Influența creșterii generalizate a prețurilor asupra nivelului de trai,
- Forța de muncă total angajată și corespondent, rata șomajului,
- Masa salarială,

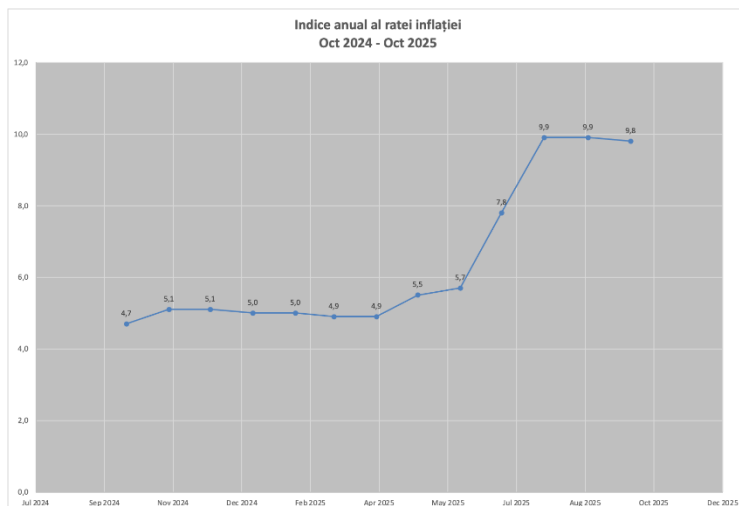
... și, corespondent, dacă măsurile aplicate deja în anul 2025 sunt de natură să inverseze dezechilibrul macroeconomic al României, sau, din contră, de natură să îl amplifice, pe termen lung.

1.2. Influența măsurilor implementate în 2025 asupra nivelului de trai – măsurat prin rata inflației

Mărfuri/Servicii	Oct. 2025		
	față de:		
	Sep.25	Dec.24	Oct.24
	%	%	%
TOTAL	100,50	108,99	109,76
TOTAL MĂRFURI ALIMENTARE	100,48	107,08	107,57
TOTAL MĂRFURI NEALIMENTARE	100,41	109,94	110,96
- Energie electrică***	99,73	165,15	172,30
- Gaze****	104,28	102,63	103,11
- Energie termică	106,26	123,82	117,70
TOTAL SERVICII	100,74	109,91	110,52

Tabel 1.2. : Evoluția indicelui prețurilor de consum Oct 2025/Oct 2024 și Oct 2025 față de Dec 2024

Sursa: [INS](#)

Grafic 1.2.: Evoluția indicelui prețurilor de consum, anual, Oct 2024 – Oct 2025

Sursa: INS

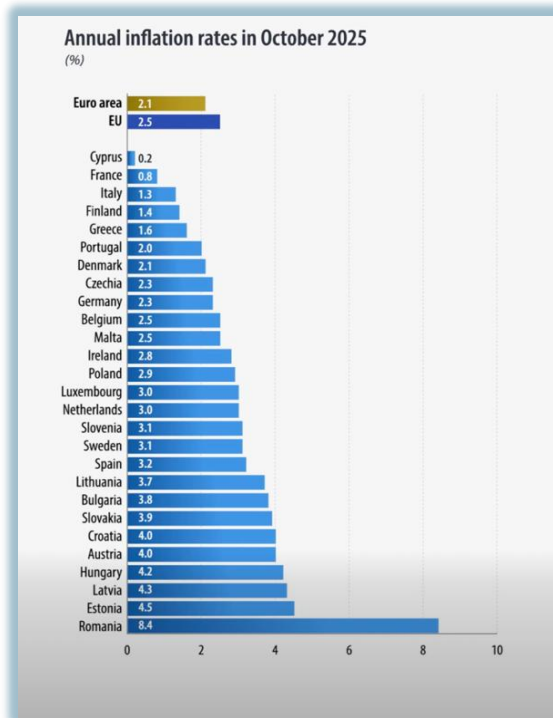
Urmărind evoluția indicelui prețurilor de consum, observăm că:

- Anualizat, prețurile s-au majorat cu 9,8%,
- În primele 10 luni ale lui 2025 (ian-oct 2025), prețurile s-au majorat cu 9%,
- Au existat două șocuri, respectiv:
 - 1 iulie 2025, (re)liberalizarea prețurilor la energie electrică, care s-a transmis printr-o creștere cu 2,1 puncte procentuale a ratei inflației,

instantaneu, și printr-o scumpire anualizată a prețului energiei electrice cu 72%.

- 1 august 2025, majorarea TVA cu 2 până la 6 puncte procentuale (corespunzător unificării cotei reduse de la 5% respectiv 9% la 11% și a cotei standard de la 19% la 21%), majorare care s-a transmis integral în creșterea prețurilor de consum din luna august 2025 (2,1 puncte procentuale).
- Măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de consum (HICP), potrivit Eurostat¹, rata anuală a inflației a urcat la nivelul de 8,4% în luna Octombrie 2025, **de 3,4 ori mai mare decât media Uniunii Europene.**

Cele două șocuri au condus la aproape dublarea ratei anuale (la 9,8%) a inflației față de ianuarie 2025 (de la 5%), în continuare urmând să evaluăm efectele asupra salariaților, prin trei seturi din indicatori:

- Evoluția salariilor din economie, pe ramuri de activitate, și modul în care a evoluat puterea de cumpărare,
- Evoluția masei salariale,
- Evoluția numărului de angajatori, de angajați și a ratei șomajului.

Facem precizarea că, așa cum am argumentat mai sus (în România, consumul are a doua cea mai mare pondere în PIB, din Uniunea Europeană (63%, mai mult având doar Grecia, 69%) – șocurile transmise în economie se translatează **direct** în limitarea consumului și în impulsuri de scădere economică (și a PIB real/capita, inclusiv în ceea ce privește venitul real al gospodăriilor per capita).

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-euro-indicators/w/2-19112025-ap>

I.3. Influența șocurilor economice interne din 2025 asupra salariilor din România

În primul rând vom avea în vedere scăderea puterii de cumpărare a salariilor, deflatând nivelul salariului mediu net pe economie – cel mai recent comunicat de INS, [pentru septembrie 2025](#), în raport de indicele prețurilor de consum, respectiv: 9,9% (indicele anual al prețurilor de consum Septembrie 2025/Septembrie 2024).

Pentru aceasta, urmează să calculăm (septembrie la septembrie, anual):

Creșterea nominală:

- S_0 = salariul inițial (septembrie 2024)
- S_1 = salariul final (septembrie 2025)

Creșterea nominală (în lei): $\Delta S_{nom} = S_1 - S_0$

Creșterea nominală în procente: $\% \Delta S_{nom} = \frac{S_1 - S_0}{S_0} \times 100$

Creștere reală (ajustată cu inflația)

- i = rata de inflație: 9,9% (Sep 2025/Sep 2024),
- respectiv indicele prețurilor de consum = 109,9%

Salariul real final (deflatat, exprimat în prețurile anului de bază 0) este:

$$S_1^{real} = \frac{S_1}{1+i}$$

Creșterea reală (în lei): $\Delta S_{real} = S_1^{real} - S_0$

Creșterea reală în procente: $\% \Delta S_{real} = \left(\frac{S_1^{real} - S_0}{S_0} \right) \times 100$

Deci, creșterea reală procentuală

$$\% \Delta S_{real} = \left(\frac{S_1}{S_0(1+i)} - 1 \right) \times 100$$

Aplicând formulele la evoluția câștigului salarial mediu net din septembrie 2024 până în septembrie 2025, pentru a determina creșterea reală a câștigului salarial mediu net, observăm:

Evoluția câștigului salarial mediu net (sep 2024 – sep 2025)	lei/salariat						Nominal vs Sep 2024	% față de Sep 2024	Sal real Sep 2025	Creștere reală (lei)	Scădere putere cumpărare (%)
	Sept. 2024	ian. 2024	ian. 2025	lul. 2025	Aug. 2025	Sept. 2025					
TOTAL ECONOMIE	5228	5328	5539	5517	5387	5443	215	4,11	4953	-275	-5,27

Tabel 1.3. : Creșterea reală a câștigului salarial mediu net, anualizat

Sursa: INS, calcule proprii

Din calcule reiese așadar următoarea concluzie: **câștigul salarial mediu net pe economie, anualizat, a înregistrat o scădere a puterii de cumpărare, în termeni reali, de 5,27%, chiar dacă creșterea nominală anuală a fost de 4,11%.**

Interpretarea datelor din tabelul următor oferă o analiză sectorială a evoluției câștigului salarial mediu net, din economie.

Evoluția câștigului salarial mediu net (sep 2024 – sep 2025)	lei/salariat						Nominal vs Sep 2024	% față de Sep 2024	Sal real Sep 2025	Creștere reală (lei)	Scădere putere cumpărare (%)
	Sept. 2024	ian. 2024	ian. 2025	lul. 2025	Aug. 2025	Sept. 2025					
TOTAL ECONOMIE	5228	5328	5539	5517	5387	5443	215	4,11	4953	-275	-5,27
Agricultură, silvicultură și pescuit	4195	4174	4416	4439	4370	4390	195	4,65	3995	-200	-4,78
Agricultură, vânătoare și servicii anexe	4118	3989	4287	4299	4235	4234	116	2,82	3853	-265	-6,45
Silvicultură și exploatare forestieră; pescuit și acvacultură	4441	4777	4842	4894	4811	4895	454	10,22	4454	13	0,29
Industria totală	4888	4988	5305	5310	5087	5157	269	5,50	4692	-196	-4,00
Industria extractivă	7572	6946	7281	7719	7228	7742	170	2,25	7045	-527	-6,97
Extracția cărbunelui superior și inferior	7252	7741	7204	7455	7101	7181	-71	-0,98	6534	-718	-9,90
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	11599	9591	10416	12061	10910	12433	834	7,19	11313	-286	-2,47
Extracția minereurilor metalifere	4807	5819	5557	5948	5451	5497	690	14,35	5002	195	4,05
Alte activități extractive	4589	4157	4865	4800	4642	4702	113	2,46	4278	-311	-6,77
Activități de servicii anexe extracției	8855	8181	8535	8628	8347	9044	189	2,13	8229	-626	-7,07
Industria prelucrătoare	4692	4786	5134	5106	4873	4955	263	5,61	4509	-183	-3,91
Industria alimentară	3913	4053	4126	4142	4140	4133	220	5,62	3761	-152	-3,89
Fabricarea băuturilor	5448	5840	6151	6065	6038	6041	593	10,88	5497	49	0,90
Fabricarea produselor din tutun	8131	8111	8861	8929	8940	9364	1233	15,16	8520	389	4,79
Fabricarea produselor textile	3592	3762	3995	4088	3777	3937	345	9,60	3582	-10	-0,27
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	3016	3292	3442	3507	3341	3446	430	14,26	3136	120	3,96
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinării, ha	3477	3607	3937	3947	3592	3795	318	9,15	3453	-24	-0,69
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mot	3675	3697	3772	3758	3698	3746	71	1,93	3409	-266	-7,25
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	4633	4904	4884	5289	4881	5011	378	8,16	4560	-73	-1,58
Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	4390	4180	4388	4505	4567	4456	66	1,50	4055	-335	-7,64
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țe	11230	10877	12656	12012	11649	11568	338	3,01	10526	-704	-6,27
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	5555	5140	5460	5343	5269	5298	-267	-4,63	4821	-734	-13,22
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	5970	6050	6571	6406	6309	6637	667	11,17	6039	69	1,16
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	4870	5096	5347	5278	5124	5163	293	6,02	4698	-172	-3,53
Fabricarea altor produse din minerale nemetale	5112	5183	5657	5716	5519	5601	489	9,57	5096	-16	-0,30
Industria metalurgică	5911	6387	5925	5879	5856	6087	176	2,98	5539	-372	-6,30
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utila	4802	4775	5152	5210	4920	5082	280	5,83	4824	-178	-3,70
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	5573	5476	6597	5962	5822	5973	400	7,18	5435	-138	-2,48
Fabricarea echipamentelor electrice	4588	4886	5180	5035	4789	4918	330	7,19	4475	-113	-2,46
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a	5369	5798	6335	5952	5874	5932	563	10,49	5398	29	0,53
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	5760	5603	6462	6479	5628	5776	16	0,28	5256	-504	-8,76
Fabricarea altor mijloace de transport	5646	5681	6368	6548	6316	6010	364	6,45	5469	-177	-3,14
Fabricarea de mobilă	3545	3799	3796	3823	3742	3865	320	9,03	3517	-28	-0,79
Alte activități industriale n.c.a.	3944	4128	4374	4289	3988	4224	280	7,10	3843	-101	-2,55
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	5218	5158	5629	5758	5559	5699	481	9,22	5186	-32	-0,62
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer	7803	8213	8230	8506	8504	8142	339	4,34	7409	-394	-5,06
Distribuția aerului condiționat, gaze, aer condiționat, aer condiționat	4237	4505	4652	4645	4504	4491	254	5,99	4086	-151	-3,55
Captarea, tratarea și distribuția apei	4658	4830	5062	5125	4865	4908	250	5,37	4466	-192	-4,12
Colectarea și epurarea apelor uzate	4296	4671	5051	4988	4810	4728	432	10,06	4302	6	0,14
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materiei	3923	4242	4290	4241	4192	4150	227	5,79	3776	-147	-3,74
Construcții	4808	4487	4851	4989	4873	4954	146	3,04	4508	-300	-6,25
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	4543	4777	4904	5007	4856	4892	349	7,68	4451	-92	-2,02
Transport și depozitare	5177	5328	5473	5463	5413	5400	223	4,31	4914	-263	-5,09
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	4691	4801	4898	4907	4935	4908	217	4,63	4466	-225	-4,80
Transporturi pe apă	5638	5091	5301	5191	4873	4727	-911	-16,16	4301	-1337	-23,71
Transporturi aeriene	9693	10690	10420	10841	12458	10602	909	9,38	9647	-46	-0,48
Depozitare și activități auxiliare pentru transport	6872	6994	7347	7235	6946	7046	174	2,53	6411	-461	-6,70
Activități de poștă și de curier	3663	3959	3964	4024	3895	3938	275	7,51	3583	-80	-2,18
Hoteluri și restaurante	3218	3321	3367	3397	3367	3383	165	5,13	3078	-140	-4,34
Informații și comunicații	10134	10226	10884	10598	10261	10717	583	5,75	9752	-382	-3,77
Activități de editare	9483	10119	11542	10294	10110	10166	683	7,20	9250	-233	-2,45
Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; i	6138	6504	6933	6965	6856	7015	877	14,29	6383	245	3,99
Telecomunicații	6725	7174	7629	6985	6764	7251	526	7,82	6598	-127	-1,89
Activități de servicii în tehnologia informației; activități de servicii informatice	11626	11437	11957	11990	11563	12136	510	4,39	11043	-583	-5,02
Intermedieri financiare și asigurări	7671	8307	9507	8811	9027	8673	1002	13,06	7892	221	2,88
Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de	7890	8437	9861	8995	9334	8745	855	10,84	7957	67	0,85
Activități de asigurări, reasigurări și ale fondurilor de pensii (cu excepția celor	8314	8708	9349	9052	8937	8679	365	4,39	7897	-417	-5,01
Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fond	5448	7013	7240	7340	7032	8184	2736	50,22	7447	1999	36,69
Tranzacții imobiliare	4577	4370	4704	4673	4687	4697	120	2,62	4274	-303	-6,62
Activități profesionale, științifice și tehnice	6754	6702	7342	7486	7254	7221	467	6,91	6571	-183	-2,72
din care: Cercetare-dezvoltare	7191	7148	7575	7619	7348	7478	287	3,99	6804	-387	-5,38
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	4089	4377	4470	4436	4384	4416	327	8,00	4018	-71	-1,73
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public*)	7087	7160	7215	7010	6904	6930	-157	-2,22	6306	-781	-11,02
Învățământ	5775	5913	5850	5575	5540	5657	-118	-2,04	5147	-628	-10,87
Sănătate și asistență socială	5365	5432	5393	5413	5344	5341	-24	-0,45	4860	-505	-9,42
Activități de spectacole, culturale și recreative	4272	4534	4555	4510	4490	4437	165	3,86	4037	-235	-5,49
Alte activități de servicii	3732	3832	4057	3951	3997	4063	331	8,87	3697	-35	-0,94

Tabel 1.4. : Creșterea reală a câștigului salarial mediu net, pe sectoare ale economiei, anualizat

Sursa: INS, calcule proprii

Datele din Tabelul 1.4 ne arată și sectoarele economiei care au fost cele mai afectate.
Spre exemplu:

- **În învățământ:**
 - Scăderea puterii de cumpărare a fost de -10,87%, anualizat,
 - Câștigul salarial mediu net **a scăzut inclusiv în termeni nominali:** - 2,04%.
- **În sănătate și asistență socială:**
 - Scăderea puterii de cumpărare a fost de 9,42%, anualizat,
 - Câștigul salarial mediu net **a scăzut inclusiv nominal**, cu -0,45%.

Similar, în administrație publică și apărare, câștigul salarial mediu net a pierdut **peste 11% din puterea de cumpărare.**

Se impune să facem și următoarele precizări:

- Întrucât câștigul salarial mediu net (pe economie sau pe sectoare de activitate) este influențat de salariul minim brut garantat în plată, majorat de la 1 ianuarie 2025 – de la 3.700 de lei la 4.050 lei brut, respectiv cu 9,4% (cu echivalentul majorării salariului minim net de la 2.363 lei la 2.574 lei, respectiv cu 8,9%), putem afirma că fără majorarea salariului minim brut, scăderea reală a câștigului salarial mediu net din economie ar fi fost **mai mare de 5,27%**, în condițiile în care 1,8 milioane de salariați din totalul de 5,74 milioane (la 31 decembrie 2024) au beneficiat de majorarea salariului minim brut garantat în plată;
- creșterea salariului minim brut de la 1 ianuarie 2025, cu 8,9%, a fost **anulată** în termeni de putere de cumpărare integral, întrucât rata inflației în intervalul ianuarie 2025-octombrie 2025 a fost de 8,99%.

În continuare vom încerca să determinăm și efectele șocurilor economice asupra masei salariale.

Capitolul II - Efectele măsurilor economice din 2025 asupra masei salariale, locurilor de muncă și numărului de angajați

În primul rând, potrivit datelor Inspecției Muncii comunicate de Ministerul Muncii², la data de 31 Octombrie 2025, numărul salariaților activi din România era de 5.684.339.

Față de 31 decembrie 2024, când s-a înregistrat maximul anual al numărului de salariați activi din actualul ciclu de creștere economică, respectiv 5.746.452 de angajați, observăm, în 10 luni, o scădere a numărului de salariați activi (normă întreagă de muncă și normă parțială) cu 62.113 (1,1%).

În continuare, încercăm să identificăm câteva trăsături ale acestei **prime etape de ajustare**, în privința ocupării forței de muncă, pe sectorul public și pe cel privat.

II.1. Ajustarea locurilor de muncă (și a salariilor) în sectorul public

Pentru a calcula, normalizăm numărul de posturi ocupate în instituțiile și autoritățile publice în septembrie 2025 (cele mai recente date disponibile), raportat la valorile din ianuarie 2025. „Normalizarea” este reflectată în tabelul următor:

² <https://mmuncii.gov.ro/statistici/transparenta-statistici-date-statistice/>

	2025 Ianuarie	2025 Septembrie	2025 Variație
TOTAL posturi, din care:	1.312.508	1.264.845	-47.663
I. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ CENTRALĂ, din care:	842.264	798.365	-43.899
1. Instituții finanțate integral din bugetul de stat	622.263	585.281	-36.982
Administrația Prezidențială	289	271	-18
Senatul României	881	762	-119
Camera Deputaților	1.711	1.622	-89
Înalta Curte de Casație și Justiție	14.725	14.780	55
Curtea Constituțională	105	124	19
Consiliul Legislativ	95	91	-4
Curtea de Conturi	1.617	1.731	114
Consiliul Concurenței	360	349	-11
Avocatul Poporului	146	141	-5
Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității	204	209	5
Consiliul Național al Audiovizualului	121	116	-5
Secretariatul General al Guvernului	4.624	3.625	-999
Ministerul Afacerilor Externe	2.093	2.184	91
Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației	808	785	-23
Ministerul Finanțelor	24.797	24.030	-767
Ministerul Justiției	2.837	2.668	-169
Ministerul Apărării Naționale	81.089	76.034	-5.055
Ministerul Afacerilor Interne	124.931	125.876	945
Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale	3.876	4.051	175
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale	5.705	5.602	-103
Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	3.362	3.472	110
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	615	610	-5
Ministerul Educației și Cercetării	308.052	276.544	-31.508
Ministerul Sănătății	18.240	18.334	94
Ministerul Culturii	412	393	-19
Ministerul Public	6.118	6.171	53
Agencia Națională de Integritate	97	90	-7
Serviciul de Protecție și Pază	1.465	1.538	73
Serviciul de Telecomunicații Speciale	3.003	3.035	32
Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului	1.540	1.360	-180
Ministerul Energiei	362	317	-45
Academia Română	3.222	3.237	15
Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pt. Siguranța Alimentelor	224	218	-6
Secretariatul de Stat pt. recunoașterea meritelor luptătorilor împotriva regimului comunist instaurat în România în per. 1945-1989	18	19	1
Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat	80	80	0
Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării	75	68	-7
Agencia Națională de Presă AGERPRES	248	237	-9
Institutul Cultural Român	125	120	-5
Consiliul Superior al Magistraturii	468	485	17
Autoritatea Electorală Permanentă	412	400	-12
Secretariatul de Stat pentru Culte	37	36	-1
Autoritatea Naț. de Suprav. a Prel. Datelor cu Caracter Pers.	36	36	0
Consiliul Economic și Social	33	31	-2
Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor	81	77	-4
Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului	152	160	8
Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene	2.040	2.036	-4
Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților	137	133	-4
Academia Oamenilor de Știință din România	30	27	-3
Consiliul de Monitorizare a Implementării Convenției	23	23	0
2. Instituții finanțate integral din bugetele asigurărilor sociale	9.179	8.802	-377
3. Instituții subvenționate din bugetul de stat și bugetul asig. pt. șomaj	43.867	43.288	-579
4. Instituții finanțate integral din venituri proprii, din care:	166.955	160.994	-5.961
- unități sanitare de subordonare centrală	81.417	79.948	-1.469
- unitățile de învățământ superior de stat	70.063	65.770	-4.293
- alte instituții	15.475	15.276	-199
II. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ LOCALĂ, din care:	470.244	466.480	-3.764
1. Instituții finanțate integral din bugetele locale, din care:	287.718	285.720	-1.998
- învățământ preuniversitar	4.490	4.490	0
- autorități executive locale	283.228	281.230	-1.998
2. Instituții finanțate integral sau parțial din venituri proprii, din care:	182.526	180.760	-1.766
- unități sanitare de subordonare locală	147.809	147.411	-398

posturi ocupate.

Tabel 2.1. :

Numărul de posturi ocupate în instituțiile și autoritățile publice ianuarie-septembrie 2025

Sursa:

[Ministerul](#)

[Finanțelor,](#)

centralizare

proprie

Notă 1: În cazul SGG reducerea de 999 de posturi nu trebuie privită ca una reală, întrucât, în

septembrie 2025 a fost

inclus un nou ordonator de credite

(desprins din SGG) și anume

„Administrația Națională a Rezervelor de state și

Probleme Speciale”,

inexistentă în nomenclator în

ianuarie 2025, care aduce un plus de 943 de

Numeric, observăm că numărul de posturi ocupate în instituțiile și autoritățile publice s-a redus în primele nouă luni din 2025 cu **47.663**, până la 1.264.845, **respectiv cu 3,6%**.

Mai observăm că:

- Reducerea este mai mare în administrația publică centrală (5,2%) față de administrația publică locală (0,8%);
- Cea mai semnificativă reducere înregistrată în intervalul ianuarie-septembrie 2025, și anume de 31.508 posturi **care nu mai sunt ocupate** (două treimi din total, 10,2% față de ianuarie 2025), apare la ordonatorul de credite „Ministerul Educației și Cercetării”, ceea ce pare să reprezinte afectarea semnificativă a procesului educațional, prin reducerea numărului de cadre didactice și asimilat acestora – în condițiile în care³:
 - Norma didactică a crescut de la 18 la 20 de ore (muncă suplimentară neremunerată o creștere a normei cu 11%);
 - Plata netă cu ora s-a înjumătățit de la circa 47 de lei pe oră, la circa 22 de lei pe oră (exemplu în cazul unui profesor cu normă didactică II și vechime între 20-25 de ani, cu un salariu (de bază) brut de 5.854 lei);
 - Posibile pensionări.
- A doua cea mai semnificativă reducere a numărului de posturi ocupate, de 6,23% din numărul de posturi (5.055), apare la Ministrul Apărării Naționale, posibil pensionări.

În privința facturii salariale pentru personalul plătit din fonduri publice, potrivit datelor execuției bugetare⁴ din ianuarie, august și septembrie 2025 și rezultatelor centralizate de autori rezultă că:

- În ianuarie 2025, cheltuielile de personal au fost de 14,01 miliarde lei;
- Media lunară a cheltuielilor de personal în perioada ianuarie-septembrie 2025 a fost de 14,07 miliarde lei, iar pentru ianuarie-octombrie 2025, de 14,04 miliarde lei;
- Cheltuielile de personal în luna octombrie 2025 au fost de 13,67 miliarde lei (- 2,43% față de ianuarie 2025).

Concluziv:

- În ceea ce privește reșezarea posturilor ocupate în instituții și autorități publice, o reducere a numărului de posturi cu 5,6%, a condus la o reducere a facturii salariale lunare cu doar 2,43%.

³ <https://www.edupedu.ro/oficial-plata-cu-ora-2025-in-invatamant-tarif-ului-brut-pe-ora-suplimentara-sau-vacanta-taiat-cu-50-pentru-toti-profesorii-din-romania-exemplu-de-calcul/>

⁴ <https://mfinante.gov.ro/domenii/bugetul-de-stat/informatii-executie-bugetara>

- În administrația publică locală, cu o reducere de posturi ocupate de numai 0,8%, **în mod real, nu a existat nicio reșezare, nicio reformă.**
- Reducerile de factură salarială s-au făcut în proporție de 66% prin disponibilizări din sectorul educației, privind datele din luna septembrie 2025. Reducerea numărului de posturi din educație poate fi pusă și pe seama creșterii numărului maxim de elevi într-o clasă (de la 26 la 34 în cazul liceului și de la 26 la 32 în cazul gimnaziului).
 - În notă personală, înclinăm să avem dubii în ceea ce privește rezultatul acestor măsuri, din punct de vedere al eficienței procesului de învățământ.
 - Desigur, într-o notă anecdotică, autorii prezentului studiu pot accepta și alte puncte de vedere, **total contrare**, cum că o creștere cu până la 30% a numărului de elevi per profesor, așa cum stipulează modificările introduse de la 1 septembrie 2025⁵, ar putea avea efecte benefice – caz în care sugerăm titularilor acestor opinii să aducă argumente suplimentare, respectiv cu cât ar crește eficiența procesului de educație, dacă, spre exemplu, numărul de elevi dintr-o clasă de gimnaziu nu ar fi majorat doar de la 26 la 32, ci eventual la 80, 100 sau 120.

Indiferent de aceste evoluții din sectorul public, putem trage câteva concluzii:

- Înghețările de salarii din sectorul public influențează:
 - În sens negativ consumul – principalul motor de creștere a economiei României;
 - În sens negativ evoluțiile salariale din sectorul privat – companiile, puse în fața unui consum intern mai redus, fac ajustări salariale;
 - În cele din urmă, influențează negativ rezultatele bugetare, reducerea consumului fiind de natură să scadă încasările la bugetul de stat.

II.2. Ajustarea locurilor de muncă (și salariilor) în total economie

Dacă în privința salariilor din economie prezenta cercetare a demonstrat deja, în capitolul anterior, că în termeni reali (putere de cumpărare), ele au scăzut, încercăm să identificăm în continuare și impactul asupra efectivului de salariați din economie, în general.

⁵ <https://www.edupedu.ro/oficial-creste-numarul-de-elevi-in-clasa-de-la-1-septembrie-2025-potrivit-legii-144-2025-intrata-in-vigoare-modificarile-se-fac-pentru-toate-clasele-pe-fiecare-ciclu-scolar-intr-o-clasa-de-liceu-p/>

Potrivit datelor obținute de Blocul Național Sindical, pentru prezenta cercetare, de la Inspekția Muncii⁶, un număr de **103 angajatori** (mari) au notificat inspectoratele teritoriale de muncă, în conformitate cu Art. 72 din Legea 53/2003 – Codul Muncii, **concedieri colective**.

Notificările afectează **15.301 de salariați**, rezultând o medie de 149 de angajați per companie, afectați de concedierile colective, din partea celor 103 angajatori.

Pentru o imagine mai clară, vom analiza în continuare, în dinamică (ianuarie 2025 – August 2025 – cele mai recente date disponibile, cu precizarea că ele nu reflectă pe deplin majorările de fiscalitate introduse de la 1 August 2025), evoluția fondului de salarii din economie, a companiilor angajatoare și a numărului de asigurați (contract cu normă întreagă și cu normă parțială), așa cum rezultă din datele oficiale ale Casei Naționale de Pensii Publice (CNPP)⁷.

Astfel:

- pentru ianuarie 2025, avem următoarea situație:
 - **Asigurați cu contracte de muncă** (normă întreagă și normă parțială): **5.666.667** (din care 5.242.227 cu normă întreagă)
 - **Număr de angajatori**: 590.403 companii
 - **Fond de salarii**: 44,28 miliarde lei
- Pentru august 2025 (cele mai recente date disponibile):
 - **Asigurați cu contracte de muncă** (normă întreagă și normă parțială): **5.665.185** (din care 5.260.199 cu normă întreagă)
 - **Număr de angajatori**: 583.704 companii
 - **Fond de salarii**: 44,58 miliarde lei
- Pentru august 2024 (pentru sezonabilitate):
 - **Asigurați cu contracte de muncă** (normă întreagă și normă parțială): **5.700.862** (din care 5.290.459 cu normă întreagă)
 - **Număr de angajatori**: 592.929 de companii/entități
 - **Fond de salarii**: 41,67 miliarde lei
- Pentru decembrie 2024:
 - **Asigurați cu contracte de muncă** (normă întreagă și normă parțială): **5.737.699** (din care 5.300.552 cu normă întreagă)
 - **Număr angajatori**: 629.099 companii/entități
 - **Fond salarii**: 45,94 miliarde lei.

⁶ Răspuns la solicitarea BNS din 14.11.2025, sub numărul 1122/SIIS/19.11.2025

⁷ https://www.cnpp.ro/indicatori-statistici-pilon-i?p_p_id=101_INSTANCE_svWpDmJy1qVq&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_coll_id=column-1&p_p_col_count=2&p_r_p_564233524_tag=2025

Așadar, în primele opt luni ale anului 2025 (august 2025 față de ianuarie 2025):

- **Fondul lunar de salarii din economie** a crescut doar ușor, nominal, cu 300 de milioane de lei (0,7%)
 - Raportat la inflația din primele opt luni ale anului⁸, de 8,1% (ianuarie-august 2025), în termeni reali, fondul de salarii în luna august 2025 a **scăzut** până la 4,21 miliarde de lei
 - Raportat la inflația de 9,9% (comparativ cu luna august 2024), ca putere de cumpărare raportată la august 2024, fondul lunar real de salarii din economie a scăzut la 40,58 miliarde de lei (în banii din august 2024) – sub valoarea nominală din august 2024, de 41,67 miliarde de lei.
- Numărul angajatorilor din economie a ajuns în August 2025 la 583.794 companii/instituții. Astfel:
 - Numărul angajatorilor a scăzut în august 2025 cu 9.225 față de august 2024

Raportat la decembrie 2024 (ultima lună înainte de implementarea „măsurilor cu frâna de mână trasă, și ulterior, „șocurilor economice”, situația din august 2025 este relevantă:

- Numărul companiilor care angajează și declară salariați a scăzut de la 629.099 (cu un efectiv de 5.737.699 salariați cu contracte cu normă întreagă și parțial), la 583.704 (-8,2%) și 5.665.185 contracte de muncă (-2,3%).

Se observă o scădere semnificativă la nivel de număr de angajatori și salariați încă din prima lună a anului 2025 (ianuarie), care poate avea legătură atât cu sezonabilitatea, dar, în opinia noastră, și cu schimbarea regimului micro-întreprinderilor.

Concluziv, **scăderea în termeni reali a masei salariale din România, concomitent cu scăderea numărului de contracte de muncă, au fost de natură să afecteze semnificativ economia încă din anul 2025 și să creeze premisele unui dezechilibru și mai mare în anul 2026, cu cele mai mari efecte de până acum resimțindu-se din trimestrul III al anului 2025.**

Datele INS arată că economia României a intrat în teritoriu negativ (scădere de -0,2% Trimestrul III 2025 față de Trimestrul II 2025 în condițiile în care în perioada similară din 2024, creșterea era de +0,6%). Pe primele 9 luni ale anului, potrivit INS, creșterea față de perioada similară din 2024 a fost de 0,8%.

⁸ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/ipc08r25.pdf

		Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	An
- în % față de perioada corespunzătoare din anul precedent -						
Serie brută	2023	102,7	101,0	102,0	103,2	102,3
	2024	100,6	100,9	101,7	100,5	100,9
	2025	100,3	100,3	101,6	-	-
Serie brută prin metoda volumelor înălțuite cu an de referință 2020 ¹⁾	2023	101,6	102,8	102,6	102,0	102,3
	2024	102,3	100,8	100,2	100,8	100,9
	2025	100,6	102,5	101,2	-	-
Serie ajustată sezonier ^{**1)}	2023	101,6	102,5	102,9	102,1	-
	2024	102,1	100,6	100,3	100,6	-
	2025	100,7	102,2	101,4	-	-
- în % față de trimestrul precedent -						
Serie ajustată sezonier ^{**1)}	2023	99,9	101,0	100,8	100,2	-
	2024	100,0	99,6	100,6	100,5	-
	2025	100,1	101,0	99,8	-	-

Tabel 2.2. : Evoluția PIB trimestrial, 2023-2025, serie ajustată sezonier
Sursa: INS, Comunicat 290/14 noiembrie 2025

II. 3. Rata șomajului: mai mult de 500.000

de șomeri în August 2025

Cea mai sensibilă piață la măsurile de tip „frâna de mână” și „șocuri fiscale” este piața muncii, sensibilitate reflectată prin numărul de locuri de muncă (corespondent în numărul șomerilor din economie) și în evoluția masei salariale.

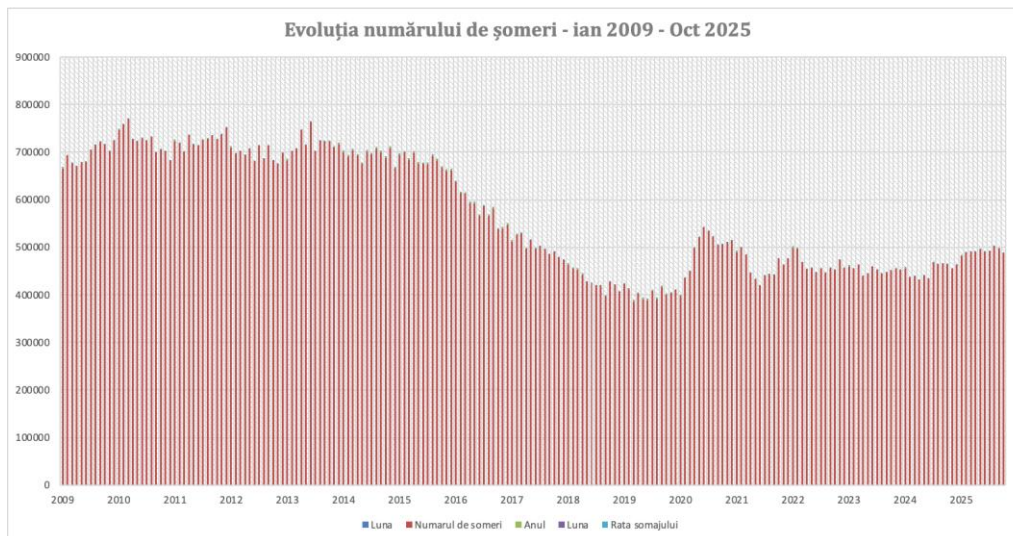
În continuare, studiul își propune să identifice efectele pe termen scurt (un an) ale măsurilor implementate în anul 2025 și posibile efecte pentru 2026.

Din calculele noastre, pe baza datelor INS⁹, rezultă că:

- În anul 2024, numărul mediu lunar al șomerilor a fost de **451.505**, în decembrie 2024 numărul șomerilor fiind de 462.722.
- În anul 2025 (ianuarie – octombrie), numărul mediu lunar al șomerilor a fost de 491.534 șomeri, cu alte cuvinte, ca medie lunară, România a pierdut în 2025 peste 40.000 de locuri de muncă.
- Potrivit datelor INS, vârful de șomaj în anul 2025, până acum, a fost în August 2025 (luna majorării impozitării indirecte), de **502.686** de persoane.

În tabelul următor, centralizăm evoluția lunară a numărului de șomeri din economia României, pe baza datelor lunare, din perioada 2009-2025.

⁹ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_bim_octoimbric25r.pdf

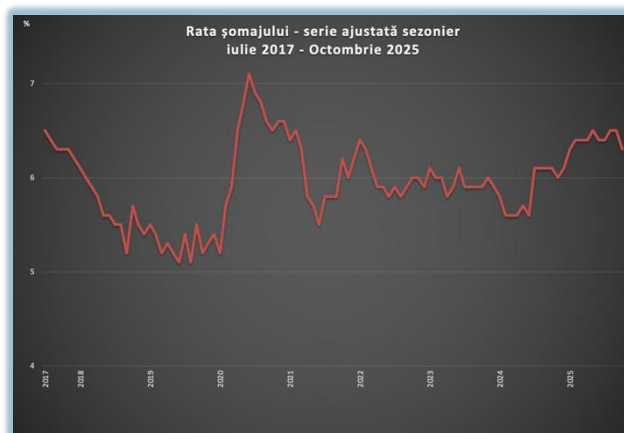
Grafic 2.1.:
Evoluția
numărului
lunar de
șomeri,
frecvență
lunară,
ianuarie 2009
– octombrie
2025
Sursa: [INS](#)

Observăm

din grafic, că exceptând anul pandemic 2020, numărul de șomeri din România în August 2025 este cel mai mare, din iulie 2017 și până în prezent, **cu alte cuvinte România are cel mai mare număr de șomeri „produși” de politicile economice, din ultimii 8 ani.**

Correspondent numărului de șomeri din August 2025, România a înregistrat o rată a șomajului de 6,1%, la fel ca și în iulie 2017, conform datelor care stau la baza graficului:

Este drept că, potrivit datelor provizorii ale INS, în luna octombrie 2025, rata șomajului s-a menținut și în septembrie la 6,1% și a scăzut în Octombrie la 5,9% (respectiv 487.292 de șomeri), însă aceste cifre trebuie privite ca provizorii și subiect de revizuire, întrucât:

- În luna octombrie 2025¹⁰, INS estima pentru luna august 2025, un număr de 481.012 șomeri (ulterior revizuit în decembrie¹¹, cifră definitivă, la 502.686)
- Este rezonabil să estimăm că, în urma celor mai recente evoluții, rata șomajului va atinge din nou și va depăși nivelul de 6,1%.

Concluziv:

- În 2025, rata șomajului a atins nivelul maxim din ultimii opt ani (6,1%), urmare a măsurilor de politică economică și fără șocuri externe;
- Numărul de șomeri a depășit 500.000, pentru prima dată din iulie 2017;

¹⁰ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_bim_septembrie25r.pdf

¹¹ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_bim_octoimbrie25r.pdf

- Media lunară a numărului șomerilor din 2025 a fost mai mare **cu 40.000** față de media lunară din 2024.

Prin urmare, măsurile de politică economică au condus rata șomajului **la cel mai mare nivel din ultimii 8 ani**, în condițiile creșterii semnificative a prețurilor și a scăderii în termeni reali a masei salariale, în termeni anuali.

Acest dezechilibru major, care afectează simultan **numărul de locuri de muncă dar și masa salarială, în context inflaționist, poate fi în limbaj simplu tradus: mai puțini salariați sunt remunerați, în termeni reali, cu mai puțini bani, tendință care are premisele de a se accentua în anul 2026.**

În esență, prin politicile prin care a fost tratat **dezechilibrul macroeconomic major din 2024, reprezentat de deficitul bugetar de 9,3% cu consecința majorării datoriei publice, a fost tratat din politici de majorare a veniturilor bugetare prin majorarea fiscalității (pe componenta de venituri bugetare), și, deloc sesizabil, prin ajustări de componenta de cheltuieli bugetare.**

Această „rețetă” a condus, pe de-o parte, la neîmbunătățirea de facto a situației bugetare:

- deficitul bugetar nominal, programat la 159 de miliarde de lei în 2025 (față de 152 de miliarde de lei în 2024) – deci necesarul de finanțare - este mai mare în 2025 decât în 2024),
- iar costurile de finanțare a datoriei publice s-au majorat semnificativ în 2025 față de 2024

... și, concomitent, la transferarea dezechilibrului finanțelor publice **în piața muncii.**

II.4. Va conduce utilizarea inteligenței artificiale generative la locuri de muncă mai calificate și mai bine plătite?

În actualul context macroeconomic care generează dezechilibre majore în piața muncii din România (dinamica masei salariale este sub dinamica ratei inflației, există categorii semnificative de angajați care au câștigat, nominal, mai puțin decât în urmă cu un an, rata șomajului a urcat la maximul ultimilor opt ani iar mersul general al economiei sugerează o înrăutățire în perioada următoare, ca și consecință a mix-ului de politici macroeconomice), o influență certă va fi influența inteligenței artificiale asupra locurilor de muncă.

- Va conduce utilizarea inteligenței artificiale generative la locuri de muncă mai calificate și mai bine plătite?
- Dacă da (răspunsul probabil în ipoteza în care calificarea personalului uman în utilizarea instrumentelor de inteligență artificială, calificare suplimentară, va conduce la o remunerație suplimentară), cum va afecta această tendință numărul total de locuri de muncă și masa salarială din România?
- Care locuri de muncă vor fi mai degrabă restructurate – cele slab plătite și cu impozite mai mici la bugetele statului, cele medii sau cele foarte bine plătite?

Răspunsul la aceste întrebări necesită o cercetare consistentă, atât din punct de vedere al disponibilității datelor pentru economia României, expunerea locurilor de muncă generate în principal de marii angajatori la automatizare și o certitudine fiscală.

În condițiile în care, spre exemplu, în decembrie 2025, România nu a adoptat proiectul de buget pentru anul 2026, iar lunile octombrie, noiembrie și decembrie, aduc, fiecare, câte o rectificare bugetară (câte un alt buget pentru anul 2025), certitudinea fiscală este scoasă din ecuație.

Există însă certitudini în ceea ce privește evoluțiile recente al prețului cu forța de muncă, susceptibilă a fi afectată într-un orizont rezonabil, de instrumentele aduse de inteligența artificială.

Spre exemplu, datele Institutului Național de Statistică din cercetarea „Costul orar al forței de muncă în trimestrul III”, publicată în decembrie 2025, confirmă rezultatele cercetării în privința scăderii în termeni reali a prețului forței de muncă (din perspectiva costului pentru ora de muncă), și surprind o tendință pentru cererea de forță de muncă care a fost ceva mai redusă în ultimul an – respectiv locurile de muncă care au înregistrat cele mai mari evoluții negative din septembrie 2024 până în septembrie 2025.

Potrivit acestor date, observăm că:

- Costul orar al forței de muncă a scăzut în perioada iulie-august 2025 față de trimestrul II 2025, în termeni nominali (și mai mult în termeni reali), cu 0,82%,
- Anualizat, trimestrul III 2025 față de trimestrul III 2024, creșterea nominală există, dar, pe medie, costul orar al forței de muncă s-a majorat cu 6,06% (sub rata anuală a inflației)

Detaliat, observăm evoluția în tabelul următor:

Activități economice (secțiune CAEN Rev.2)	2024		2025			modificare procentuală:	
	Trim.III	Trim.IV	Trim.I	Trim.II	Trim.III	Trim.III 2025 față de Trim.II 2025	Trim.III 2025 față de Trim.III 2024
	anul 2020 = 100%					peel.Final.45400.400	peel.Final.45400.400
A	1	2	3	4	5	6	7
Industria, construcții și servicii	160.290	161.756	168.655	171.378	170.000	-0.80	6.06
<i>B: Industria extractivă</i>	153.883	156.097	155.033	166.655	165.650	-0.60	7.65
<i>C: Industria prelucrătoare</i>	160.829	170.125	175.121	180.435	176.161	-2.37	9.53
<i>D: Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat</i>	168.199	174.397	164.330	185.040	180.112	-2.66	7.08
<i>E: Distribuția energiei electrice, gaze, aer condiționat, cald și aer condiționat</i>	161.540	168.956	172.551	177.509	170.714	-3.83	5.68
<i>F: Construcții</i>	166.235	179.780	195.297	195.975	191.786	-2.14	15.37
<i>G: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor</i>	162.492	173.443	180.376	181.664	175.055	-3.64	7.73
<i>H: Transport și depozitare</i>	165.588	172.627	173.904	180.953	173.383	-4.18	4.71
<i>I: Hoteluri și restaurante</i>	172.678	180.055	193.436	189.407	184.429	-2.63	6.81
<i>J: Informații și comunicații</i>	158.697	167.803	180.231	179.946	172.278	-4.26	8.56
<i>K: Intermedieri financiare și asigurări</i>	143.791	153.780	170.586	178.859	155.751	-12.92	8.32
<i>L: Tranzacții imobiliare</i>	154.987	170.847	168.844	174.732	161.502	-7.57	4.20
<i>M: Activități profesionale, științifice și tehnice</i>	153.927	162.036	175.551	176.359	171.187	-2.93	11.21
<i>N: Activități de servicii administrative și activități de servicii suport</i>	159.813	166.677	181.185	179.442	171.449	-4.45	7.28
<i>O: Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public³</i>	141.169	140.913	143.871	145.422	139.432	-4.12	-1.23
<i>P: Învățământ</i>	207.308	149.015	148.859	153.360	198.208	29.24	-4.39
<i>Q: Sănătate și asistență socială</i>	134.480	132.758	137.844	138.293	136.005	-1.65	1.13
<i>R: Activități de spectacole, culturale și recreative</i>	145.104	141.424	153.900	151.806	151.710	-0.06	4.55
<i>S: Alte activități de servicii</i>	166.046	174.734	180.710	184.304	181.523	-1.51	9.32

În privința evoluției Trimestrul III față de Trimestrul II 2025, observăm că cele mai semnificative scăderi ale costului orar al forței de muncă s-au regăsit în intermedieri financiare și asigurări (-12,92%), tranzacții imobiliare (-7,57%), activități administrative și de servicii suport (-4,26%), etc.

În trimestrul III față de trimestrul II, singura creștere a costului orar cu forța de muncă s-a regăsit în învățământ (+29%), dar aceasta este o evoluție sezonieră (poate fi observată și în trimestrul III 2024), ca urmare a vacanței școlare și a diminuării timpului efectiv lucrat.

Analizând datele trimestriale, comunicarea INS confirmă rezultatele cercetării noastre, respectiv scăderea costului forței de muncă, nominală, în termeni anuali, pentru învățământ (-4,29%) și în administrație publică (și apărare), cu -1,29%.

Evoluția costurilor salariale (și cererea pentru aceste locuri de muncă) ar putea să ne ofere un indiciu în privința sectoarelor unde inteligența artificială ar putea avea efecte semnificative de „perturbare” a situației de fapt, dar pentru a evalua exact măsura, prezenta cercetare trebuie extinsă, specific pentru România.

Totuși, studiile la nivel european și global ne permit să conturăm premisele restructurărilor în ceea ce privește forța de muncă, induse de inteligența artificială.

Spre exemplu, un studiu al Organizației Internaționale a Muncii – Inteligența Artificială Generativă și locurile de muncă, realizat împreună cu Institutul Național de Cercetare din Polonia în mai 2025, sugerează că pe piața muncii europene, aproximativ 14% din locurile de muncă se confruntă cu un risc foarte ridicat de automatizare, în următorii ani, dar și că 3,5% din locurile de muncă ale bărbaților din țările cu venituri ridicate se încadrează în categoria cu cel mai mare risc de transformare, prin IA generativă.

În studiul sus-citat realizat de OIM și Institutul Național de Cercetare din Polonia, s-a constatat că aproape 10 % din locurile de muncă ocupate în principal de femei în țările cu venituri ridicate sunt expuse unui risc ridicat de a fi înlocuite de IA, de aproape trei ori mai mare decât riscul cu care se confruntă bărbații.

Această disparitate este și mai pronunțată în regiuni precum Europa și Asia Centrală, unde 39 % din sectoarele dominate de femei sunt foarte expuse la IA, comparativ cu 26 % în cazul bărbaților.

O explicație este că, din punct de vedere statistic, femeile sunt mai concentrate în sectoarele serviciilor și administrative, unde sarcinile sunt adesea de rutină și, prin urmare, pot fi automatizate mai rapid și mai ușor.

În 2023, ponderea locurilor de muncă cu potențial ridicat de automatizare era de 7,8 % pentru femei, comparativ cu 2,9 % pentru bărbați. Până în 2025, ambele cifre au crescut la 9,6 % pentru femei și 3,5 % pentru bărbați.

Un alt studiu realizat în iulie 2025 de către European Policy Center – „Impactul IA asupra pieței muncii din Europa: un apel la un pact social” arată că „adoptarea IA generative a crescut de la 33% la 71% între 2023 și 2024”.

Instrumente precum ChatGPT, Gemini și Claude nu mai sunt limitate la aplicații restrânse; aceste modele oferă firmelor o soluție cuprinzătoare pentru implementarea lor într-o gamă largă de sarcini cognitive de bază, cu o supraveghere umană minimă.”

Deși datele la nivel macroeconomic privind piața muncii din economiile avansate nu arată încă semne răspândite de încetinire legată de IA, studiul estimează că pozițiile „juniorilor” încep să simtă presiunea.

Giganții tehnologici, printre care Microsoft, Meta, Apple, Amazon și Salesforce, fie îngheață angajările, fie concediază angajații cu funcții administrative, în special tinerii dezvoltatori de software din Marea Britanie și SUA. Mai precis, locurile de muncă pentru dezvoltatori de software”.

Un alt studiu de referință – „Inteligența artificială și locurile de muncă: Dovezi din ofertele de locuri de muncă online” realizat în 2022 de către laureatul premiului Nobel Daron Acemoglu și coautorii săi au descoperit că, deși adoptarea IA a stimulat inițial angajările legate de IA, aceasta a dus în scurt timp la reducerea angajărilor și la schimbarea cerințelor de competențe în cadrul firmelor.

Acest lucru oferă dovezi preliminare că „efectul de substituție” poate începe să depășească „efectul de venit” în sectoarele expuse la IA.

Prin urmare, și implementarea IA generative este de așteptat să aibă un impact semnificativ în România, accelerată de actualul context al dezechilibrelor manifestate deja în piața muncii, temă pe care autorii își propun să o dezvolte într-o cercetare ulterioară.

În continuare, vom analiza, din perspectiva statelor UE și a României, dacă politicile fiscale de majorări de venituri prin majorarea impozitării, așa cum au fost implementate

În 2025 și urmează să continue în 2026, sunt optimele sau nu, în raport cu politicile de ajustare a altor cheltuieli publice decât salariile (alternativa la majorarea taxării).

CAPITOLUL III – Strategii de ajustare fiscală și consecințe asupra economiei

„Ajustarea fiscală este de regulă primul pas către stabilitatea macroeconomică. Dar pentru obținerea creșterii sustenabile este foarte important atât modul în care se realizează scăderea deficitului cât și mărimea acestei scăderi.” Mackenzie.G., Orsmond, D. (1996)

Ajustarea fiscală este o prioritate pentru restabilirea sustenabilității finanțelor publice, însă dilema centrală rămâne aceea de a echilibra consolidarea bugetară cu necesitatea de a susține creșterea economică, de durată.

În tabelul de mai jos evidențiem situația din statele membre ale Uniunii Europene, pentru perioada 1995-2025.

ara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	-6.2	-2.4	-2.6	-4.5	-0.5	-8.2	-5.7	-3.4	-2.6	-4.7	-4.4
Belgia	-4.5	-0.1	-2.7	-4.1	-2.5	-9.0	-5.4	-3.6	-4.1	-4.5	-5.4
Bulgaria	-5.5	0.1	1.6	-3.7	-1.9	-3.8	-4.0	-3.0	-2.0	-3.0	-2.8
Croatia	-0.5	-8.8	-3.0	-6.6	-3.5	-7.2	-2.6	0.1	-0.8	-2.4	-2.7
Cipru	-0.3	-1.8	-2.1	-5.1	-0.8	-5.6	-1.6	2.7	1.7	4.3	3.5
Cehia	-12.3	-3.5	-3.1	-4.1	-0.7	-5.6	-5.0	-3.1	-3.8	-2.2	-2.3
Danemarca	-3.5	1.8	5.2	-2.5	-0.9	0.4	4.1	3.4	3.3	4.5	1.5
Estonia	1.0	-0.1	1.2	-0.4	0.2	-5.4	-2.6	-1.1	-3.1	-1.5	-1.4
Finlanda	-5.8	6.9	2.7	-2.6	-2.4	-5.5	-2.7	-0.2	-3.0	-4.4	-3.7
Franta	-5.1	-1.3	-3.5	-7.2	-3.9	-8.9	-6.6	-4.7	-5.4	-5.8	-5.6
Germania	-9.4	-1.7	-3.4	-4.4	0.9	-4.4	-3.2	-2.1	-2.5	-2.8	-2.7
Grecia	-9.9	-4.2	-6.3	-11.4	-5.9	-9.6	-7.1	-2.5	-1.4	1.3	0.7
Ungaria	-8.6	-3.0	-7.8	-4.4	-2.0	-7.5	-7.1	-6.2	-6.7	-4.9	-4.6
Irlanda	-2.1	4.9	1.6	-32.1	-2.0	-4.9	-1.4	1.7	1.5	4.3	0.7
Italia	-7.2	-2.4	-4.1	-4.2	-2.5	-9.4	-8.9	-8.1	-7.2	-3.4	-3.3
Letonia	-1.5	-2.8	-0.5	-8.8	-1.5	-4.1	-7.2	-4.9	-2.4	-1.8	-3.1
Lituania	-1.5	-3.2	-0.3	-6.9	-0.8	-6.4	-1.2	-0.7	-0.7	-1.3	-2.3
Luxemburg	2.7	5.5	-0.2	-0.3	1.3	-3.1	1.0	0.2	-0.8	1.0	-0.4
Malta	-3.5	-5.5	-2.8	-2.2	-0.8	-8.7	-7.0	-5.2	-4.7	-3.7	-3.2
Olanda	-8.7	1.1	-0.5	-5.3	-1.8	-3.6	-2.2	0.0	-0.4	-0.9	-2.1
Polonia	-4.2	-4.0	-3.9	-7.4	-2.6	-6.9	-1.7	-3.4	-5.3	-6.6	-6.4
Portugalia	-5.2	-3.2	-6.1	-11.4	-4.5	-5.8	-2.8	-0.3	1.2	0.7	0.1
România	-2.0	-4.6	-0.8	-7.1	-0.5	-9.2	-7.1	-6.4	-6.6	-9.3	-8.6
Slovacia	-3.4	-12.7	-2.9	-7.4	-2.8	-5.3	-5.1	-1.7	-5.2	-5.3	-4.9
Slovenia	-8.1	-3.8	-1.4	-5.6	-2.8	-7.7	-4.6	-3.0	-2.6	-0.9	-1.3
Spania	-6.8	-1.2	1.2	-9.5	-5.3	-9.9	-6.7	-4.6	-3.5	-3.2	-2.8
Suedia	-7.0	3.1	2.1	-0.1	-0.3	-3.2	-0.2	1.0	-0.8	-1.5	-1.5
medie	-4.8	-1.7	-1.6	-6.3	-1.9	-6.2	-3.9	-2.2	-2.5	-2.1	-2.6
mediană	-5.1	-2.4	-2.1	-5.1	-1.9	-5.8	-4.0	-2.5	-2.6	-2.4	-2.7
cuartila 1	-7.1	-3.65	-3.25	-7.3	-2.7	-8.45	-6.65	-4.1	-4.4	-4.45	-4.05
cuartila 2	-5.1	-2.4	-2.1	-5.1	-1.9	-5.8	-4	-2.5	-2.6	-2.4	-2.7
cuartila 3	-2.05	0	0.5	-3.9	-0.75	-4.65	-1.95	-0.1	-0.8	-0.9	-1.35
maxim	2.7	6.9	5.2	-0.1	1.3	0.4	4.1	3.4	3.3	4.5	3.5
minim	-12.3	-12.7	-7.8	-32.1	-5.9	-9.9	-8.9	-8.1	-7.2	-9.3	-8.6

Tabel 3.1. Soldul bugetar convențional în țările membre UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Verde – valori foarte favorabile, sold bugetar mai mare decât quartila 3

Galben – valori favorabile, sold bugetar cuprins între quartila 2 și 3

Portocaliu – valori nefavorabile, sold bugetar cuprins între quartila 1 și 2

Roșu – valori foarte nefavorabile, sold bugetar mai mic decât quartila 1

III.1. Analiza soldurilor bugetare

Analiza soldurilor bugetare din perioada 1995–2025 arată că România se situează frecvent în cuartila inferioară a distribuției statelor membre UE, alături de țări precum Franța, Grecia, Ungaria, Portugalia, Polonia, Slovacia, Spania sau Italia.

Această poziționare reflectă o vulnerabilitate structurală a finanțelor publice, manifestată prin deficite cronice, o dependență ridicată de venituri ciclice și o capacitate administrativă limitată de colectare fiscală.

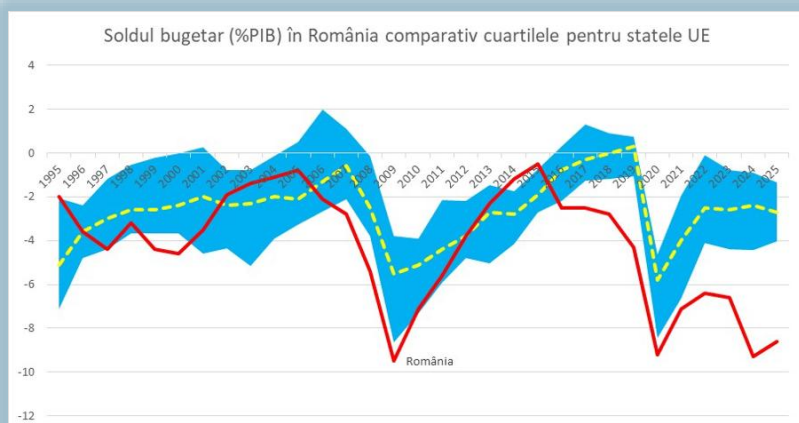
Datele prezentate evidențiază faptul că, în cazul României și al altor state din cuartila inferioară, deficitele bugetare nu reprezintă doar episoade izolate, ci se manifestă în mod persistent pe perioade lungi de timp, depășind frecvent pragul de 3% din PIB stabilit la nivel european.

Această continuitate a dezechilibrelor fiscale indică o problemă structurală de sustenabilitate bugetară, reflectând dificultăți în adaptarea politicilor de venituri și cheltuieli la ciclul economic.

În România, aproape toate intervalele de creștere economică din ultimele două decenii au fost însoțite de deficite ridicate, ceea ce arată un caracter pronunțat pro-ciclic al politicii fiscale.

Acest fapt sugerează necesitatea unor reforme instituționale profunde — consolidarea cadrului fiscal, creșterea eficienței colectării, reorientarea cheltuielilor către investiții productive. În absența acestora, ajustările fiscale devin recurente, reactive și costisitoare, perpetuând un cerc vicios între instabilitate macroeconomică și constrângeri bugetare, **și chiar nocive**.

În graficul alăturat ilustrăm evoluția soldului bugetar al României, exprimat ca procent din PIB, în comparație cu valorile cuartilelor pentru soldurile bugetare din statele membre ale Uniunii Europene, reprezentate prin intervalul cuartilelor 1 și 3 (zona albastră) și mediana (linia galbenă punctată).

Grafic 3.1. Soldul bugetar ca pondere în PIB din România și cuartilele pentru statele membre ale UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Legendă – roșu=România, galben=mediana (cuartila 2), zona albastră = cuartila 1-cuartila 3

Se observă că, pe întreaga perioadă analizată (1995–2025), România se situează preponderent sub cuartila inferioară, ceea ce indică deficite bugetare persistente mai ridicate decât în majoritatea statelor europene.

Analizând ecuația deficitului bugetar, putem identifica posibile cauze ale acestor deficite excesive:

$$\begin{aligned}\text{Sold bugetar} &= \text{Venituri bugetare} - \text{Cheltuieli bugetare} \\ &= \text{Venituri bugetare} - \text{Cheltuieli bugetare primare} - \text{Cheltuieli cu dobânzi la datoria publică} \\ &= \text{Sold bugetar primar} - \text{Datorie publică} \times \text{Rata dobânzii la datoria publică}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Deficit} &= -\text{Sold bugetar} = \text{Cheltuieli bugetare} - \text{Venituri bugetare} \\ &= \text{Cheltuieli bugetare primare} + \text{Cheltuieli cu dobânzi la datoria publică} - \text{Venituri bugetare} \\ &= \text{Deficit primar} + \text{Datorie publică} \times \text{Rata dobânzii la datoria publică}\end{aligned}$$

Pentru a analiza corelația dintre acești indicatori exprimați ca pondere în PIB trebuie modificate relațiile de mai sus prin împărțirea la mărimea PIB.

$$\begin{aligned}\text{Deficit/PIB} &= -\text{Sold bugetar/PIB} \\ &= \text{Cheltuieli bugetare/PIB} - \text{Venituri bugetare/PIB} \\ &= \text{Cheltuieli bugetare primare/PIB} + \text{Cheltuieli cu dobânzi la datoria publică/PIB} - \text{Venituri bugetare/PIB} \\ &= \text{Deficit primar/PIB} + \\ &\quad + \text{Datorie publică} \times (\text{Rata dobânzii la datoria publică} - \text{Rata de creștere a PIB})\end{aligned}$$

Pornind de la ecuația fundamentală a dinamicii datoriei și a deficitului bugetar, se poate constata că evoluția deficitului bugetar este determinată de doi factori principali:

1. **poziția fiscală primară** (soldul primar bugetar) - componenta discreționară a politicii fiscale, care reflectă deciziile efective de politică fiscală, respectiv diferența dintre veniturile și cheltuielile primare.

Un sold primar negativ, respectiv un deficit primar (cheltuieli primare mai mari decât veniturile publice) contribuie la creșterea deficitului bugetar.

Un sold primar pozitiv, respectiv un surplus bugetar (obținut prin consolidare fiscală) contribuie la reducerea deficitului și a datoriei publice.

2. **efectul inerțial al datoriei** (prin diferența dintre rata dobânzii și ritmul de creștere economică) „**snowball effect**”, care exprimă influența relației dintre costul finanțării (rata dobânzii) și creșterea nominală a economiei asupra dinamicii deficitului, care reflectă condițiile macroeconomice și de finanțare.

Dacă **rata de creștere economică nominală** depășește rata medie a dobânzii la datoria publică, atunci datoria și deficitul tind să se stabilizeze sau să scadă ca pondere în PIB. Invers, când costul finanțării este mai mare decât ritmul de creștere, datoria și deficitul cresc automat, chiar și în absența unor modificări fiscale.

Efecte pot apărea și prin:

- **politica monetară și condițiile de finanțare** – în perioade de înăspritare monetară, rata dobânzii crește, amplificând presiunea asupra deficitului.
- **ciclul economic** – deficitele tind să se adâncească în recesiune, iar consolidările sunt mai eficiente în expansiune.

Țările cu creștere economică stabilă, dobânzi moderate și poziții fiscale prudente pot menține deficite reduse fără ajustări dure.

În schimb, în economiile cu deficite primare cronice și costuri de finanțare ridicate, precum România, **dinamica deficitului tinde să se auto-alimenteze**, necesitând consolidări mai frecvente și mai ample pentru a restabili sustenabilitatea fiscală.

În continuare analizăm situația privind **poziția fiscală primară** (soldul primar bugetar), care reflectă deciziile efective de politică fiscală, determinate de diferența dintre veniturile și cheltuielile primare, care exclude cheltuielile cu dobânzile.

Ca primă observație, în România și acest indicator ne clasează în sub cuartila inferioară, **cu sold primar negativ, respectiv un deficit primar maxim** în ultimii patru ani.

Tara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	-2.2	1.2	0.7	-1.5	1.9	-6.9	-4.6	-2.5	-1.4	-3.2	-2.7
Belgia	4.5	6.6	1.7	-0.5	0.5	-7.1	-3.7	-2.0	-2.1	-2.3	-3.0
Bulgaria	4.2	4.2	3.2	-3.0	-0.9	-3.3	-3.5	-2.6	-1.5	-2.5	-2.2
Croatia	0.9	-6.7	-1.3	-4.3	-0.1	-5.3	-1.0	1.5	0.9	-0.8	-1.2
Cipru	1.6	1.4	1.1	-3.1	2.4	-3.5	0.1	4.0	3.0	5.5	4.7
Cehia	-11.3	-2.8	-2.0	-2.9	0.4	-4.9	-4.2	-2.0	-2.5	-0.9	-1.0
Danemarca	2.5	5.6	7.1	-0.8	0.4	0.9	4.6	4.2	4.0	5.2	2.2
Estonia	1.5	0.2	1.4	-0.3	0.3	-5.4	-2.5	-1.0	-2.8	-0.9	-0.8
Finlanda	-2.0	9.6	4.3	-1.2	-1.2	-4.9	-2.1	0.4	-1.8	-2.8	-2.2
Franța	-1.7	1.6	-0.8	-4.6	-1.9	-7.7	-5.2	-2.8	-3.5	-3.7	-3.1
Germania	-5.9	1.5	-0.6	-2.0	2.3	-3.7	-2.6	-1.4	-1.6	-1.7	-1.6
Grecia	1.0	2.9	-1.5	-5.3	-2.3	-6.6	-4.6	0.0	2.0	4.8	3.8
Ungaria	0.1	2.2	-3.7	-0.3	1.4	-5.2	-4.9	-3.3	-2.1	0.0	-0.4
Irlanda	3.1	6.8	2.6	-29.3	0.6	-3.9	-0.6	2.3	2.2	4.9	1.3
Italia	3.9	3.7	0.4	0.1	1.6	-6.0	-5.5	-4.0	-3.6	0.4	0.6
Letonia	-0.7	-1.8	0.1	-7.0	-0.2	-3.4	-6.7	-4.4	-1.6	-0.7	-1.8
Lituania	-1.2	-1.4	0.4	-5.1	0.8	-5.7	-0.7	-0.4	-0.1	-0.5	-1.3
Luxemburg	3.2	5.9	0.0	0.1	1.7	-2.9	1.1	0.3	-0.5	1.3	-0.1
Malta	-1.7	-1.4	1.0	0.8	1.4	-7.5	-6.0	-4.3	-3.7	-2.5	-1.9
Olanda	-3.4	4.6	1.7	-3.4	-0.4	-2.9	-1.7	0.6	0.3	-0.2	-1.4
Polonia	1.4	-1.0	-1.5	-4.9	-0.8	-5.6	-0.7	-1.9	-3.2	-4.4	-3.8
Portugalia	0.4	-0.2	-3.6	-8.5	0.1	-2.9	-0.5	1.6	3.3	2.8	2.3
România	-0.4	-0.6	0.4	-5.3	0.9	-8.0	-5.8	-5.1	-4.7	-7.0	-6.0
Slovacia	-1.1	-8.6	-1.1	-6.2	-1.0	-4.1	-4.0	-0.6	-4.0	-3.9	-3.3
Slovenia	-6.0	-1.4	0.2	-3.9	0.4	-6.1	-3.4	-1.9	-1.3	0.4	-0.1
Spania	-1.9	2.0	3.0	-7.6	-2.2	-7.7	-4.5	-2.3	-1.1	-0.7	-0.2
Suedia	-1.9	6.4	3.9	1.0	0.3	-2.9	0.0	1.5	-0.1	-0.9	-0.8
medie	-0.5	1.5	0.6	-4.0	0.2	-4.9	-2.7	-1.0	-1.0	-0.5	-0.9
mediană	-0.4	1.5	0.4	-3.1	0.4	-5.2	-3.4	-1.4	-1.5	-0.8	-1.2
cuartila 1	-1.9	-1.2	-0.95	-5.2	-0.6	-6.35	-4.6	-2.55	-2.65	-2.5	-2.2
cuartila 2	-0.4	1.5	0.4	-3.1	0.4	-5.2	-3.4	-1.4	-1.5	-0.8	-1.2
cuartila 3	1.55	4.4	1.7	-0.65	1.15	-3.45	-0.7	0.5	0.1	0.4	-0.1
maxim	4.5	9.6	7.1	1.0	2.4	0.9	4.6	4.2	4.0	5.5	4.7
minim	-11.3	-8.6	-3.7	-29.3	-2.3	-8.0	-6.7	-5.1	-4.7	-7.0	-6.0

Tabel 3.2: Soldul bugetar primar în țările membre UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Verde – valori foarte favorabile, sold bugetar mai mare decât cuartila 3
Galben – valori favorabile, sold bugetar cuprins între cuartila 2 și 3

Portocaliu – valori nefavorabile, sold bugetar cuprins între cuartila 1 și 2
Roșu – valori foarte nefavorabile, sold bugetar mai mic decât cuartila 1

Se observă că, pe întreaga perioadă analizată (1995–2025), România se situează preponderent sub cuartila inferioară, ceea ce indică deficite bugetare primare persistent mai ridicate decât în majoritatea statelor europene, care contribuie semnificativ la înregistrarea de deficite bugetare ridicate.

III.2. Efectul generat de diferențialul dintre rata de creștere economică și rata de dobândă la datoria publică

În continuare vom defini și ilustra efectul pe care îl generează datoria publică și diferențialul dintre rata de creștere economică și rata de dobândă **la datoria publică**.

Tara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	68.6	66.6	69.4	83.7	85.6	83.2	82.4	78.4	78.5	81.8	84.0
Belgia	131.3	109.6	95.1	100.2	105.6	111.2	108.5	102.7	103.2	104.7	107.1
Bulgaria		70.7	26.6	15.3	25.9	24.4	23.8	22.5	22.9	24.1	25.1
Croatia	23.3	35.4	40.9	56.8	82.8	86.5	78.2	68.5	61.8	57.6	56.3
Cipru	49.7	56.5	64.1	59.3	111.6	113.6	96.5	81.1	73.6	65.0	58.0
Cehia	13.5	16.9	27.7	36.7	39.5	36.9	40.7	42.5	42.5	43.6	44.5
Danemarca		53.6	39.4	46.1	44.6	46.3	40.5	34.1	33.6	31.1	29.7
Estonia	8.0	5.1	4.7	8.0	10.8	19.1	18.4	19.1	20.2	23.6	23.8
Finlanda	55.2	45.1	42.1	50.1	68.8	75.3	73.2	74.0	77.5	82.1	85.6
Franta	57.8	59.7	68.2	86.3	97.0	114.9	112.8	111.4	109.8	113.0	116.0
Germania	54.9	59.2	67.1	81.0	71.2	68.1	68.1	65.0	62.9	62.5	63.8
Grecia	100.4	108.9	109.9	147.8	179.6	209.4	197.3	177.0	163.9	153.6	146.6
Ungaria	83.9	55.6	60.6	80.2	75.7	78.7	76.2	73.9	73.0	73.5	74.5
Irlanda	78.6	36.4	26.1	86.1	74.0	57.0	52.6	43.1	43.3	40.9	38.7
Italia	119.1	108.7	106.2	118.8	134.8	154.4	145.8	138.3	134.6	135.3	136.7
Letonia	14.3	12.4	12.4	48.6	38.3	44.0	45.9	44.4	44.6	46.8	48.6
Lituania	11.4	23.5	17.6	36.7	42.4	45.9	43.3	38.1	37.3	38.2	41.2
Luxemburg	10.1	7.5	8.0	19.1	21.1	24.5	24.2	24.9	25.0	26.3	25.7
Malta	34.3	61.1	70.2	65.0	55.0	48.8	49.8	49.5	47.9	47.4	47.6
Olanda	73.2	52.2	49.6	58.9	63.8	53.4	50.5	48.4	45.2	43.3	45.0
Polonia	47.3	36.2	46.5	53.7	51.1	56.6	53.0	48.8	49.5	55.3	58.0
Portugalia	62.2	54.2	72.2	99.9	131.0	134.1	123.9	111.2	97.7	94.9	91.7
România	6.6	22.5	15.9	29.0	37.7	46.6	48.3	47.9	48.9	54.8	59.4
Slovacia	21.3	50.6	35.0	40.7	51.6	58.4	60.2	57.7	55.6	59.3	60.9
Slovenia	18.2	26.1	26.6	38.6	83.4	80.2	74.8	72.7	68.4	67.0	65.5
Spania	61.6	57.8	42.4	60.3	102.5	119.3	115.7	109.5	105.1	101.8	100.9
Suedia	68.8	50.4	48.9	38.6	44.5	40.4	36.9	33.8	31.6	33.5	33.8
medie	50.9	49.7	47.9	60.9	71.5	75.2	71.9	67.4	65.1	65.2	65.5
mediană	54.9	52.2	42.4	56.8	68.8	58.4	60.2	57.7	55.6	57.6	58.0
cuartila 1	18.2	30.75	26.6	38.6	43.45	46.1	44.6	42.8	42.9	42.1	42.85
cuartila 2	54.9	52.2	42.4	56.8	68.8	58.4	60.2	57.7	55.6	57.6	58
cuartila 3	68.8	59.45	67.65	82.35	91.3	98.85	89.45	79.75	78	81.95	84.8
maxim	131.3	109.6	109.9	147.8	179.6	209.4	197.3	177.0	163.9	153.6	146.6
minim	6.6	5.1	4.7	8.0	10.8	19.1	18.4	19.1	20.2	23.6	23.8

Tabel 3.3.: Ponderea în PIB a datoriei publice pentru țările membre UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Verde – valori foarte favorabile, datorie publică mai mică decât cuartila 1

Galben – valori favorabile, datorie publică cuprinsă între cuartila 1 și 2

Portocaliu – valori nefavorabile, datorie publică cuprinsă între cuartila 2 și 3

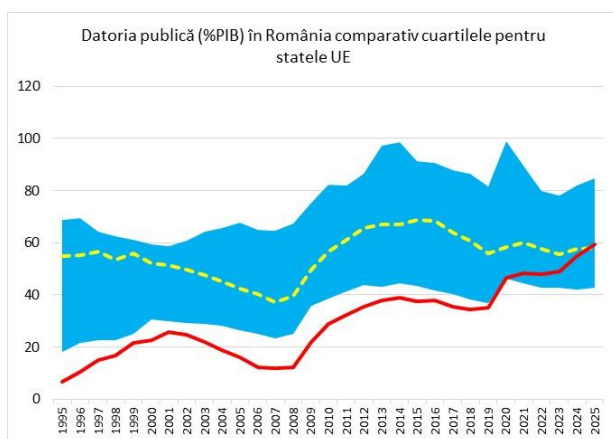
Roșu – valori foarte nefavorabile, datorie

publică mai mare decât cuartila 3

Datele privind ponderea datoriei publice în PIB indică faptul că România se menține printre statele membre ale Uniunii Europene cu nivel redus al datoriei publice, în mod constant sub media europeană și sub pragul de 60% din PIB stabilit prin criteriile de la Maastricht.

Cu toate acestea, tendința observată în ultimul deceniu relevă o creștere accelerată a datoriei, de la valori situate în jurul a 35–40% din PIB înainte de pandemie la peste 50% în ultimii doi ani.

Această evoluție are un caracter structural și reflectă persistența deficitelor bugetare ridicate, finanțate prin creșterea datoriei publice.

Grafic 3.2: Ponderea în PIB a datoriei publice în România și cuartilele pentru statele membre ale UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Legendă – roșu=România, galben=media (cuartila 2), zona albastră = cuartila 1-cuartila 3

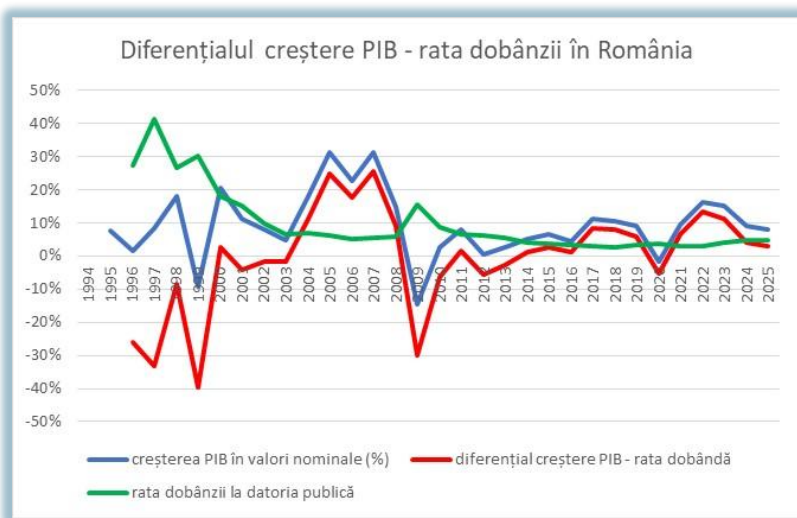
Graficul evidențiază evoluția datoriei publice a României, exprimată ca procent din PIB, în comparație cu distribuția corespunzătoare statelor membre ale Uniunii Europene (zona albastră – intervalul cuartilelor 1 și 3, linia galbenă – mediana UE). Se observă că, până în 2019, România s-a menținut mult sub mediană și în cuartila inferioară a distribuției europene, ceea ce confirmă un nivel relativ redus al datoriei publice în raport cu celelalte economii europene.

Totuși, începând cu perioada de pandemie, datoria publică a României înregistrează o tendință clar ascendentă și continuă, ajungând aproape de limita de 60%. Această creștere semnificativă reflectă acumularea deficitelor bugetare cronice și extinderea nevoilor de finanțare ale statului, în special în contextul măsurilor contra-ciclice adoptate în perioada pandemiei și a șocurilor energetice.

În timp ce media UE a rămas relativ stabilă după 2015, România se distinge printr-un ritm mai rapid de creștere a datoriei, ceea ce indică deteriorarea graduală a poziției fiscale și o dependență tot mai mare de împrumuturi pentru acoperirea cheltuielilor publice. Deși nivelul actual al datoriei este încă sub pragul de 60% din PIB impus de criteriile de la Maastricht, tendința ascendentă și persistența deficitelor ridicate ridică probleme de sustenabilitate bugetară pe termen mediu.

În concluzie, evoluția din grafic arată tranziția României de la o țară cu datorie publică foarte scăzută către o economie cu risc al finanțelor publice mai ridicat, unde dinamica datoriei este influențată de deficite bugetare excesive

În ceea ce privește costurile de finanțare a datoriei publice, în raport cu creșterea economică, sunt relevante datele care stau la baza următorului grafic.

Grafic 3.3.: Diferențial rata de creștere a PIB – rata dobânzii la datoria publică în România
Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Graficul de mai sus prezintă evoluția diferențialului dintre rata de creștere nominală a PIB și rata dobânzii la datoria publică în România, indicator esențial pentru evaluarea **sustenabilității datoriei publice**.

Conform ecuației dinamice a datoriei acest diferențial are un rol critic: atunci când **creșterea economică nominală depășește costul mediu al datoriei**, efectul „snowball” devine negativ, iar datoria publică se stabilizează sau scade chiar și în prezența unor deficite moderate.

Acest diferențial are valoare și de **avertizare timpurie** în privința sustenabilității datoriei publice, pe care o explicăm în continuare, într-un limbaj simplificat și ușor de înțeles:

- Când curba ratei de dobândă la datoria publică **intersectează (taie) de jos în sus** (panta curbei de dobândă este ascendentă) curba diferențialului de dobândă – care este deja pe o pantă descendentă, urmează perioade dificile (dobânzi mari) pentru finanțarea datoriei publice
- În grafic, este evident acest lucru la orizontul anilor 2007, 2018 și 2022
 - Din 2007 până în 2010, datoria publică s-a majorat de la circa 12% din PIB la 29% din PIB
 - Din 2018 până în 2020, datoria publică s-a majorat de la circa 34% din PIB la circa 46% din PIB
 - Din 2022 până în 2025, datoria publică s-a majorat de la 47,9% din PIB spre 60% din PIB.
- Analizând graficul, observăm că cel mai favorabil moment din prisma acestui indicator a fost începând cu anul 2004 (aderarea României la NATO și ulterior aderarea la Uniunea Europeană), și cel mai defavorabil moment a fost criza din 2008-2012.

Este important de reținut că, pentru România, perioadele de recesiune — 2009–2010 și 2020 marchează **inversarea temporară a diferențialului**, ceea ce a amplificat impactul datoriei publice asupra deficitelor bugetare.

În acești ani, contracția PIB nominal și creșterea costurilor de finanțare au produs o accelerare bruscă a datoriei, vizibilă și în graficul anterior.

În 2024 diferențialul s-a menținut pozitiv, însă la valori mai reduse, ceea ce indică o pierdere graduală a avantajului de creștere.

În contextul în care dobânzile au crescut, iar ritmul PIB-ului nominal s-a temperat, spațiul de stabilizare a datoriei prin efecte de creștere economică era deja restrâns.

Aceasta înseamnă că, încă din 2024, sustenabilitatea datoriei României depindea tot mai mult de ajustarea soldului primar și nu doar de dinamica macroeconomică.

În concluzie, analiza dinamicii bugetare a României arată că până în 2023 - an în care trebuia să înceapă ajustarea bugetară, existând încă creștere economică, deficitul bugetar a fost determinat în principal de deficitul primar, nu de costurile de finanțare a datoriei.

Anul	Creștere PIB (real)	Cost cu dobânzile (%PIB)	Deficit bugetar (%PIB)
2023	2,3%	1,9%	5,7%
2024	0,9%	2,1%	8,65%
2025	0,6%	3% estimat	8,4%

Se observă că factorul care a contribuit cel mai mult la adâncirea dezechilibrului bugetar a fost soldul primar negativ, rezultat dintr-o politică fiscală expansionistă, bazată pe creșterea cheltuielilor bugetare și pe diminuarea veniturilor bugetare.

În majoritatea anilor, diferențialul pozitiv dintre creșterea economică și rata dobânzii ar fi trebuit să favorizeze stabilizarea datoriei; totuși, persistența deficitelor primare a anulat acest efect, conducând la o creștere constantă a datoriei publice. Astfel, evoluția deficitului bugetar în România reflectă preponderent deciziile discreționare de politică fiscală și de venituri (**înțelegând prin cea din urmă tolerarea/favorizarea evaziunii cu TVA**), și nu condițiile de piață sau costurile de împrumut, ceea ce subliniază caracterul structural al dezechilibrelor fiscale.

Începând cu 2025, previzibil încă din finalul anului 2023, **componenta de costuri cu dobânzi în condiții de recesiune sau creștere economică anemică, însoțită de creșterea datoriei publice, în actualul mix de politici economice, devine un element major al dezechilibrului bugetar.**

În esență, costurile cu finanțarea datoriei publice vor atinge în 2025 (și chiar depăși) **3% din PIB**, în condițiile unei datorii publice de (peste) 60% din PIB.

Spre comparație, costurile cu dobânzile pentru Grecia, în 2024, cu o datorie publică de 153,6% din PIB ¹²(care au scăzut la circa 164% din PIB în 2023), au reprezentat doar 2,3%

¹² https://www.bankofgreece.gr/Publications/Note_on_the_Greek_economy_30_05_2025.pdf?utm_source

din PIB, în timp ce în România, doar costurile din primele 10 luni (pentru o datorie publică încă sub 60% din PIB) s-au cifrat la 2,5% din PIB.

III.3. Strategii de ajustare fiscală

Ajustarea fiscală reprezintă ansamblul de politici și măsuri adoptate de autoritățile publice în scopul corectării dezechilibrelor bugetare (scăderii deficitului bugetar) și restabilirii sustenabilității finanțelor publice. În contextul teoriei finanțelor publice și al modelelor macroeconomice inter-temporale, necesitatea ajustării fiscale derivă din condiția de solvabilitate a guvernului, potrivit căreia datoria publică trebuie să rămână finită și sustenabilă pe termen lung.

În plan teoretic, strategiile de ajustare fiscală se pot fundamenta pe două mari direcții:

- ajustări bazate pe cheltuieli bugetare și
- ajustări bazate pe venituri bugetare.

Literatura economică (Alesina & Ardagna, 2010; IMF, 2015) subliniază că ajustările centrate pe reducerea cheltuielilor tind să fie mai sustenabile și mai puțin dăunătoare creșterii economice pe termen mediu, în timp ce ajustările bazate pe majorări de impozite pot genera efecte de contracție mai puternice pe termen scurt, dar mai ușor de implementat politic. Eficiența unei strategii depinde, însă, de compoziția măsurilor, de momentul ciclului economic în care sunt aplicate și de credibilitatea instituțională a politicii fiscale.

În cadrul Uniunii Europene, strategiile de ajustare fiscală sunt orientate de regulile Pactului de Stabilitate și Creștere și de obiectivele bugetare pe termen mediu (MTO), care impun o îmbunătățire structurală anuală a soldului primar. În economiile emergente, precum România, provocarea constă în realizarea unei ajustări fiscale sustenabile, dar compatibile cu obiectivele de dezvoltare economică, ceea ce impune o calibrare atentă între consolidare bugetară, stimularea investițiilor publice și menținerea stabilității macroeconomice.

Astfel, strategiile de ajustare fiscală nu reprezintă doar un instrument contabil de reducere a deficitului, ci un proces complex de reconfigurare structurală a politicii fiscale, **în care echilibrul dintre stabilitate, eficiență și echitate socială devine determinant pentru succesul ajustării pe termen lung.**

Conform Comisiei Europene, OECD și FMI, ajustarea fiscală este măsurată prin variația soldului primar structural sau ajustat ciclic.

Tara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	1.8	-0.2	-1.2	0.6	-2.6	3.8	3.6	3.8	1.6	2.5	1.7
Belgia	-4.8	-5.3	-1.4	0.2	-0.7	3.8	3.1	2.9	2.3	2.1	2.5
Bulgaria	-2.0	-5.8	-2.9	2.8	0.6	2.0	3.6	3.1	1.8	2.7	2.2
Croatia			2.5	3.3	-1.5	1.6	1.1	0.1	0.3	1.8	1.8
Cipru		-0.6	0.5	3.2	-5.8	1.4	0.9	-1.6	-1.3	-4.2	-3.6
Cehia		2.7	3.0	2.4	-0.6	3.4	4.0	2.3	1.9	0.2	0.6
Danemarca	-2.3	-3.7	-5.5	-1.2	-1.8	-3.6	-4.8	-5.1	-5.1	-5.7	-2.0
Estonia	-2.7	-0.3	1.2	-3.8	-0.3	3.7	3.0	1.0	0.9	-1.2	-0.8
Finlanda	0.6	-7.8	-4.3	0.0	-0.6	3.6	2.0	-0.7	0.6	1.1	0.8
Franța	0.2	-0.4	1.4	3.4	1.0	3.6	4.4	2.9	3.5	3.7	2.8
Germania	5.7	-0.6	-0.3	1.2	-2.5	2.0	2.4	1.5	1.3	1.1	0.8
Grecia	-0.5	-3.0	1.0	1.5	-5.5	-0.7	1.5	-0.5	-1.7	-3.9	-2.5
Ungaria	-0.1	-2.2	4.6	-2.3	-1.3	3.8	5.2	4.5	1.9	-0.5	-0.2
Irlanda	-3.0	-3.6	-1.5	27.5	2.2	1.1	3.4	2.8	-2.2	-5.5	-1.6
Italia	-4.3	-2.7	0.4	-1.0	-3.7	0.7	4.6	5.0	4.4	0.1	-0.3
Letonia	-0.6	1.2	1.4	2.6	0.6	1.8	6.6	4.3	1.9	0.5	1.3
Lituania	0.5	-0.4	1.2	1.0	-0.6	5.6	1.4	0.8	-0.7	-0.2	0.6
Luxemburg	-3.6	-3.6	-0.4	-0.6	-2.4	1.4	-0.5	-1.0	-1.1	-3.0	-1.3
Malta	1.4	2.9	-1.3	-0.7	-0.1	4.0	6.0	3.6	3.3	2.5	1.7
Olanda	2.7	-2.9	-2.7	2.2	-0.5	0.1	1.3	0.8	-0.2	-0.2	0.8
Polonia	-1.9	1.9	0.6	5.5	0.3	4.1	1.0	2.7	2.7	4.0	3.7
Portugalia	-1.0	1.3	2.6	8.2	-1.1	-0.7	-1.3	-1.0	-2.6	-2.4	-2.2
România	0.5	0.0	0.7	3.4	-1.3	6.1	5.0	4.9	4.5	6.4	5.4
Slovacia		7.7	0.9	6.3	0.9	3.2	4.6	0.8	4.2	3.8	3.0
Slovenia		1.6	0.9	2.5	-3.0	4.6	4.5	3.2	2.3	0.2	0.5
Spania	-0.3	0.0	-1.4	4.4	-0.7	2.2	2.2	2.3	1.5	1.5	1.2
Suedia	0.7	-5.3	-3.6	-1.8	0.0	1.0	0.2	-1.4	-0.7	-0.1	-0.2
medie	-0.6	-1.1	-0.1	2.6	-1.1	2.4	2.6	1.6	0.9	0.3	0.6
mediană	-0.4	-0.5	0.5	2.2	-0.7	2.2	3.0	2.3	1.5	0.2	0.8
cuartila 1	-2.22	-3.45	-1.4	-0.3	-2.1	1.25	1.2	-0.2	-0.7	-0.85	-0.55
cuartila 2	-0.4	-0.5	0.5	2.2	-0.7	2.2	3	2.3	1.5	0.2	0.8
cuartila 3	0.575	0.9	1.2	3.35	-0.05	3.8	4.45	3.15	2.3	2.3	1.75
maxim	5.7	7.7	4.6	27.5	2.2	6.1	6.6	5.0	4.5	6.4	5.4
minim	-4.8	-7.8	-5.5	-3.8	-5.8	-3.6	-4.8	-5.1	-5.1	-5.7	-3.6

Tabel 3.4.: Ponderea în PIB a deficitului primar ajustat ciclic pentru țările membre UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Cod de culori:

Verde – valori foarte favorabile, deficit mai mic decât cuartila 1

Galben – valori favorabile, deficit cuprins între cuartila 1 și 2

Portocaliu – valori nefavorabile, deficit cuprins între cuartila 2 și 3

Roșu – valori foarte nefavorabile, deficit mai mare decât cuartila 3

Evoluția deficitului primar ajustat ciclic arată că România se confruntă, pe întreaga perioadă analizată, cu **un dezechilibru structural persistent al finanțelor publice**, de natură să reflecte probleme profunde de sustenabilitate fiscală.

Chiar și după ajustarea pentru influențele ciclului economic, soldul primar bugetar este negativ, ceea ce indică o **poziție fiscală expansionistă** și o orientare pro-ciclică a politicii bugetare.

Astfel, deficitele nu pot fi atribuite exclusiv evoluțiilor conjuncturale, ci derivă în mare parte din **decizii discreționare de politică fiscală** – creșteri de cheltuieli rigide (salarii, pensii, transferuri) și relaxări fiscale care au redus veniturile fiscale.

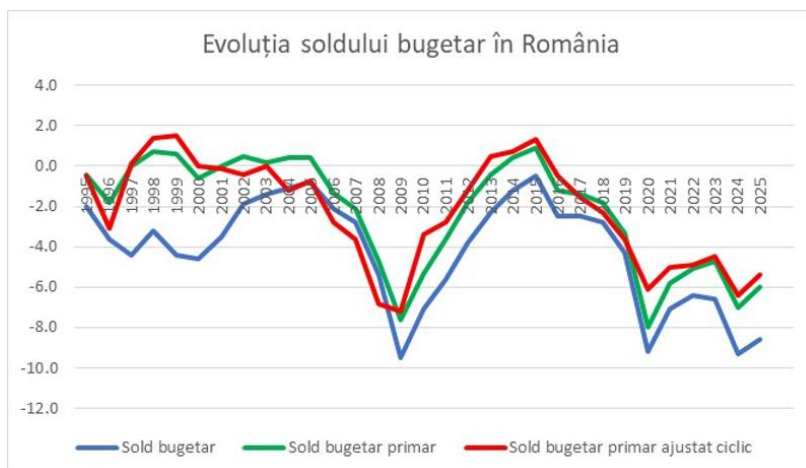
Începând cu anul 2020, **deficitul primar ajustat ciclic** al României se adâncește puternic (peste 4,5% din PIB), fiind la valori maxime față de celelalte state membre UE.

Această situație semnalează o **deteriorare structurală accentuată a poziției fiscale**, amplificată de efectele pandemiei, ale măsurilor de sprijin și ale creșterilor de cheltuieli bugetare.

Spre deosebire de alte state UE care au început ulterior procese de consolidare, România menține deficite primare structurale ridicate până în 2025, ceea ce limitează capacitatea de stabilizare a datoriei publice, în pofida unui diferențial favorabil între creșterea PIB și rata dobânzii.

Prin urmare, **determinantul principal al deficitului bugetar în România este deficitul primar structural**, ceea ce arată că problema nu este una conjunkturală, ci **una de natură instituțională și de calitate a politicii fiscale** și trans-guvernamentală (indiferent de guverne). Reducerea acestor deficite presupune o ajustare fiscală durabilă, bazată pe creșterea veniturilor fiscale și raționalizarea cheltuielilor bugetare, mai degrabă decât pe măsuri temporare sau prociclice.

Grafic 3.4: Evoluția soldului bugetar în România

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Evoluția soldului bugetar, a soldului primar și a soldului primar ajustat ciclic arată că România s-a confruntat, pe întreaga perioadă analizată, cu deficite bugetare persistente, adesea de natură structurală.

Observația că soldul primar ajustat ciclic (linia roșie) urmează îndeaproape dinamica soldului primar indică faptul că deficitele nu sunt doar rezultatul fluctuațiilor ciclice ale economiei, ci reflectă o slabă disciplină fiscală structurală și un caracter predominant expansionist al politicii bugetare.

Persistența diferenței relativ reduse dintre soldul primar și deficitul primar ajustat ciclic sugerează că deficitul bugetar al României are în principal o componentă structurală, nu conjunkturală.

În acest sens, restabilirea echilibrelor fiscale pe termen mediu necesită măsuri de consolidare sustenabilă, axate pe îmbunătățirea veniturilor structurale și pe raționalizarea cheltuielilor rigide, mai degrabă decât pe ajustări temporare dictate de ciclul economic.

Pentru a identifica episoadele de ajustare fiscală folosim următoarea clasificare a politicii fiscale, în funcție de mărimea impulsului fiscal

Impuls fiscal = modificare deficit bugetar primar ajustat ciclic ca pondere în PIB

➔ **politică fiscală neutră, dacă impulsul fiscal $\in (-0,5\%, +0,5\%)$**

➔ **relaxare fiscală moderată sau expansiune moderată, dacă impulsul fiscal $\in (0,5\%, +1,5\%)$**

➔ **relaxare fiscală ridicată sau expansiune puternică, dacă impulsul fiscal $\geq 1,5\%$**

➔ **ajustări fiscale moderate, dacă impulsul fiscal $\in (-1,5\%, -0,5\%)$**

➔ **ajustări fiscale puternice, dacă impulsul fiscal $\leq -1,5\%$**

Țara	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	-15	-18	07	07	-01	-23	04	01	34	-26	08	-02	04	09	-01	-08	-04	-07	-01	-12	16	02	-02	02	46	-02	02	-22	09	-08
Belgia	-05	-03	-09	07	05	-11	06	16	-02	30	-22	13	03	24	-02	07	-06	-13	06	-03	02	-13	08	16	32	-07	-02	-06	-02	04
Bulgaria	-14	-51	41	-15	01	-03	46	-07	-13	06	-05	32	-08	43	-05	-16	-10	-04	42	-34	-19	-12	01	00	44	16	-05	-13	09	-05
Croatia							16	09	13	-23	-01	13	00	07	-11	07	-34	-01	-10	-10	-11	-01	14	00	29	-05	-10	02	15	00
Cipru			-05	07	-10	00	21	13	-13	-10	-04	-35	25	42	-01	01	65	-120	26	-64	15	-05	67	-35	30	-05	-25	03	-29	06
Cehia			04	-10	15	22	01	07	-41	14	02	-11	09	04	-10	-13	03	-29	11	-02	-11	04	07	09	31	06	-17	-04	-17	04
Danemarca	-06	-02	-04	-06	04	06	05	00	-10	-19	13	-03	07	23	03	-06	13	-19	-21	27	-03	-06	07	-36	20	-12	-03	00	-06	37
Estonia	16	09	17	-03	-15	-01	02	-09	-04	27	-01	12	14	-68	-07	29	20	-02	-07	04	06	15	00	-04	23	-07	-20	-01	-21	04
Finlanda	-24	-05	-16	04	-43	13	03	12	10	-03	-02	07	04	18	16	-04	01	00	01	-04	04	02	04	03	29	-16	-27	13	05	-03
Franța	-17	01	-03	02	11	-01	14	04	02	-01	-02	08	-06	18	02	-12	-06	-02	-01	-03	01	05	-05	10	15	08	-15	06	02	-09
Germania	-60	-03	00	-03	03	17	01	-11	-02	-02	-04	-11	01	-02	31	-21	-12	-03	-01	00	03	07	-06	07	34	04	-09	-02	-02	-03
Grecia	-17	02	10	-09	-11	20	13	29	15	-37	16	12	24	27	-74	-61	-13	58	-85	-31	-50	06	12	17	63	22	-20	-12	-22	14
Ungaria	-55	20	37	-18	-05	17	58	-18	-06	17	21	-52	-16	-26	05	15	-38	09	18	05	04	16	07	05	19	14	-07	-26	-24	03
Irlanda	-12	05	-02	06	-03	34	11	-23	-02	01	-11	35	40	38	188	-182	-65	-21	07	08	-28	-11	-15	-15	58	23	-06	-50	-33	39
Italia	-06	-16	14	03	21	12	-02	04	08	09	03	-22	03	01	01	-07	-24	-05	04	05	09	10	01	-05	29	39	04	-06	-43	-04
Letonia	-19	04	20	29	-16	-08	09	-04	-02	07	19	14	07	-12	-16	-30	-03	02	08	03	-12	07	18	-20	19	48	-23	-24	-14	08
Lituania	13	97	-84	-31	-04	09	-12	12	08	-01	04	22	10	-12	-26	09	-19	05	-04	-07	-05	05	06	01	55	-42	-06	-15	05	08
Luxemburg	-05	04	06	11	-16	-09	32	10	17	-18	-11	-05	-07	12	09	-15	-01	00	-02	00	05	01	-21	07	46	-19	-05	-01	-19	17
Malta	41	-06	15	-31	-04	-11	-05	46	-58	-14	-04	08	28	-31	05	-04	04	-02	03	05	-33	06	15	-02	55	20	-24	-03	-08	-08
Olanda	-65	04	07	-05	03	16	07	00	-12	-09	06	15	-01	21	08	-03	-13	-12	01	00	-12	-03	01	00	20	12	-05	-10	00	10
Polonia	25	06	-02	-08	17	-10	-05	10	-01	-07	08	-03	17	28	-01	-22	-23	-05	01	-03	-03	01	-01	08	33	-31	17	00	13	-03
Portugalia	06	04	19	-10	04	11	-20	14	09	-01	-18	-05	07	47	25	-58	-33	-10	26	-20	-15	23	-15	04	07	-06	03	-16	02	02
România	26	-32	-13	-01	15	01	03	-04	12	-05	21	08	32	04	-38	-06	-16	-17	-02	-06	18	11	07	13	25	-11	-01	-04	19	-10
Slovacia		-29	-13	-02	39	-52	12	-49	09	12	20	04	01	23	06	-39	-06	-21	06	06	-03	-10	07	03	26	14	-38	34	-04	-08
Slovenia			04	11	07	06	-18	04	02	-01	12	07	13	-08	-08	08	-43	58	-67	-11	02	02	08	10	54	-01	-13	-09	-21	03
Spania	-08	-08	03	01	15	-01	-01	00	-01	-11	-04	02	51	35	-26	-11	-02	-50	-06	18	06	04	07	12	00	00	01	-08	00	-03
Suedia	-43	-12	-10	15	-10	14	23	01	-03	-18	11	-07	-01	00	15	09	00	04	07	-02	-10	-06	05	05	16	-08	-16	07	06	-01

Tabel 3.5: Modificarea ponderii în PIB a deficitului primar ajustat ciclic (impuls fiscal) pentru țările UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Cod de culori:

$IF \leq -1,5\%$ verde închis, semnalizând ani de ajustare fiscală puternică, cu scăderi semnificative ale deficitului bugetar primar ajustat ciclic, ca pondere în PIB

$-1,5\% < IF \leq 0,5\%$ verde deschis, semnalizând ani de ajustare fiscală moderată

$0,5\% \leq IF < 1,5\%$ roșu deschis, semnalizând ani de relaxare fiscală moderată

$IF \geq 1,5\%$ roșu închis, semnalizând ani de relaxare fiscală semnificativă

După cum se poate constata, în România ajustări fiscale semnificative, respectiv scăderi ale deficitului bugetar primar ajustat ciclic mai mari de 1,5 pp au fost doar în anii 1998, 2010, 2012, 2013, cu toate că deficitul bugetar convențional a depășit limita de 3% din PIB în fiecare din anii 1996-2001, 2008-2012, 2019-2025.

În România, ajustările fiscale semnificative, definite prin scăderi ale deficitului bugetar primar ajustat ciclic de peste 1,5 puncte procentuale, au fost evenimente rare, înregistrându-se doar în anii 1998, 2010, 2012 și 2013.

Aceasta indică faptul că, deși economia a traversat multiple episoade de depășire a pragului de 3% din PIB al deficitului bugetar convențional (în perioadele 1996-2001,

2008–2012 și 2019–2025), corecțiile fiscale de amploare au fost aplicate doar în contexte de criză economică sau sub presiunea consolidării impuse de instituții internaționale.

Se observă că România a aplicat politici fiscale de expansiune moderată și chiar semnificativă – reflectate prin creșterea deficitului bugetar cu peste 1 punct procentual – **inclusiv în ani în care nivelul deficitului bugetar depășise cu un an înainte pragul de 3% din PIB (1999, 2009, 2020, 2024).**

Această evoluție denotă **o orientare pro-ciclică a politicii fiscale**, contrară principiilor consolidării și sustenabilității bugetare. În locul unei consolidări graduale după episoade de dezechilibru fiscal, autoritățile au ales adesea măsuri expansioniste, amplificând vulnerabilitățile structurale ale finanțelor publice.

Dintr-o perspectivă macroeconomică, aceste decizii au efecte adverse asupra credibilității politicii fiscale și asupra stabilității economice generale, întrucât accentuează dependența de finanțarea externă și reduc spațiul fiscal disponibil pentru reacții contra-ciclice viitoare.

În consecință, frecvența episodică și contextul acestor expansiuni indică predominanța **unui comportament fiscal pro-ciclic**, motivat de considerente conjuncturale, mai degrabă decât de o strategie de ajustare structurală coerentă.

Discrepanța dintre frecvența depășirilor deficitului și rarele episoade de consolidare fiscală semnificativă reflectă caracterul pro-ciclic al politicii fiscale în România, cu tendința de a amâna ajustările în fazele de expansiune și de a le implementa forțat în perioadele de recesiune.

Acest comportament reduce eficiența politicii fiscale ca instrument de stabilizare macroeconomică și contribuie la vulnerabilități structurale persistente ale finanțelor publice.

În continuare, vom examina modul de implementare a ajustărilor fiscal (moderate și puternice), în vederea evaluării impactului asupra echilibrului bugetar și a stabilității macroeconomice.

Ajustarea fiscală poate fi realizată prin două tipuri principale de măsuri:

- cele orientate spre reducerea cheltuielilor bugetare și
- cele bazate pe creșterea veniturilor bugetare, în special prin majorarea impozitelor.

Din perspectivă teoretică, **ajustările axate pe reducerea cheltuielilor publice** sunt considerate, în general, **mai sustenabile pe termen lung**.

În schimb, **ajustările fundamentate pe majorarea impozitării** tind să producă efecte imediate asupra veniturilor bugetare, dar **pot genera costuri economice semnificative** prin:

- descurajarea investițiilor;
- reducerea consumului;
- **diminuarea stimulentei pentru muncă.**

Literatura de specialitate subliniază că **ajustările fiscale bazate pe cheltuieli** sunt mai frecvent **asociate cu consolidări durabile și cu un impact mai redus asupra creșterii economice**, comparativ cu **cele bazate pe venituri**, care pot conduce la **efecte recesioniste mai pronunțate**.

Prin urmare, diferențierea între aceste două tipuri de ajustare este esențială pentru evaluarea eficienței politicilor fiscale și a sustenabilității consolidării bugetare.

În tabelul de mai jos analizăm contribuția scăderii cheltuielilor sau a creșterii impozitării la îmbunătățirea poziției fiscale, respectiv la îmbunătățirea deficitului primar ajustat ciclic (de minim 0,5 pp).

Tara	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	0%	172%				13%				112%						100%	-14%		83%								82%		50%	
Belgia			56%			73%					109%						-117%	38%				54%				86%		0%		
Bulgaria	-100%	33%		-273%				14%	15%				-12%			125%	-50%			79%	279%	-17%					-80%	223%		
Croatia				-80%	-110%					91%						173%	79%		-10%	40%	18%					220%	130%			
Cipru									92%	-100%		9%						86%		119%		0%		91%			120%		76%	
Cehia									156%			45%			90%	15%	79%				182%						106%		65%	
Danemarca	0%				17%				-50%	37%						0%		100%	10%			150%		31%		108%		-33%		
Estonia					140%			44%						-1%	557%											86%	130%		5%	
Finlanda	54%	360%	150%		49%																					0%	100%			
Franta													67%				8%	-67%						160%				47%	22%	
Germania	98%							55%					91%				67%	50%					-17%				167%			
Grecia	41%			-89%	-73%					86%					72%	54%	-200%			129%		66%					60%	275%	45%	
Ungaria	100%			83%	-40%			111%	67%			52%	87%	77%			24%										-129%	108%	121%	
Irlanda	92%							70%			-64%					97%	92%	114%			75%	255%	107%	133%		100%	56%	-6%		
Italia	17%	0%										41%				75%	13%	50%	129%	12%	0%						-80%		91%	
Letonia	63%														50%	88%						67%		95%			96%	21%	-86%	
Lituania			104%	106%			117%											137%				-71%	80%				93%	217%	20%	
Luxemburg	120%				81%	78%				50%	273%	0%	171%				73%						-38%			126%	-120%		11%	
Malta		-17%		6%		9%	0%		76%	-57%				90%							106%						96%		287%	
Olanda	97%			0%					75%	100%								62%	25%		50%									
Polonia				75%		-10%				-171%							73%	87%	180%								74%		130%	
Portugalia				-30%			50%				72%	-20%					68%	94%	-120%		125%	160%		73%			-100%		106%	
România		88%	-62%							120%					53%	50%	100%	29%			-67%					55%			60%	
Slovacia		124%	215%			140%		96%								28%	233%	-19%				50%					61%		-125%	
Slovenia						61%								100%	-38%		77%		106%	36%							154%	178%	10%	
Spania	137%	25%								9%					42%	109%		82%	50%									87%		
Suedia	60%	150%	90%		150%							171%									-20%	67%				100%	94%			

Tabel 3.6.: Contribuția scăderii cheltuielilor bugetare primare la ajustarea semnificativă (mai mult de 0,5pp) a deficitului bugetar primar ajustat ciclic

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Cod de culori:

Valori doar pentru anii în care au fost ajustări fiscal moderate sau puternice

Alb font negru, pentru cazurile în care ajustarea s-a bazat pe creșterea impozitării (cu o contribuție a scăderii cheltuielilor publice primare ajustate ciclic mai mica de 50%)

Verde, pentru cazurile în care ajustarea fiscală a fost realizată, chiar dacă ponderea cheltuielilor publice primare ajustate ciclic a crescut, fiind necesară o corecție mult mai amplă pe creșterea fiscalității

Roz, pentru cazurile în care ajustarea s-a bazat pe scăderea ponderea cheltuielilor publice primare ajustate ciclic, cu o contribuție la consolidarea fiscală de mai mult de 50%

Alb, font roșu bold, pentru contribuția cheltuielilor de mai mult de 100% la scăderea deficitului, ceea ce marchează ani în care ajustarea s-a obținut chiar dacă veniturile bugetare ajustate ciclic au scăzut, reducerea cheltuielilor fiind mult mai drastică

Analiza dinamicii ajustărilor bugetare în România relevă faptul că, în ansamblu, consolidarea fiscală a fost realizată predominant prin comprimarea cheltuielilor publice, cu excepția anilor 1998, 2013 și 2015, când ajustarea a implicat într-o măsură mai mare creșterea fiscalității.

În perioadele 1997, 2010, 2011, 2021 și 2025, eforturile de corecție bugetară s-au concentrat într-o proporție semnificativ superioară asupra reducerii cheltuielilor, în timp ce în anul 2012 ajustarea fiscală s-a bazat **exclusiv pe diminuarea acestora**.

ara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Austria	51.7	48.9	47.9	49.5	48.1	52.9	53.9	53.5	51.7	54.1	53.7
Belgia	43.3	44.0	47.8	50.0	50.7	53.2	52.6	51.5	51.5	52.1	52.6
Bulgaria	24.9	36.9	35.5	35.2	39.0	39.2	41.2	41.6	38.7	39.5	40.9
Croatia			46.1	44.7	42.4	47.7	46.6	45.3	46.4	47.5	48.3
Cipru		33.9	39.7	42.6	37.0	42.0	41.9	38.9	42.1	39.9	41.0
Cehia		39.7	42.4	41.4	40.4	43.9	44.0	42.2	42.0	40.9	41.3
Danemarca	52.9	51.0	50.8	52.7	51.7	50.0	48.7	43.2	45.0	45.2	47.4
Estonia	38.1	36.0	35.9	36.7	39.2	43.1	42.5	39.9	41.5	41.4	43.1
Finlanda	55.7	47.2	47.4	51.3	52.6	54.4	54.4	51.7	53.4	54.2	54.5
Franta	51.2	50.9	52.2	54.0	54.7	56.4	57.3	56.6	55.0	55.0	54.8
Germania	51.5	45.8	43.2	44.9	42.9	48.7	49.9	48.4	47.2	47.8	48.3
Grecia	36.3	40.9	41.3	42.9	42.9	48.6	51.0	49.8	46.5	45.5	45.7
Ungaria	46.4	42.1	46.3	42.1	47.1	47.2	46.2	47.1	44.3	41.4	42.3
Irlanda	35.3	31.7	33.0	60.3	28.2	23.0	25.5	24.9	22.1	22.3	22.7
Italia	40.0	41.2	43.3	44.7	44.2	48.3	51.8	51.8	51.1	47.2	47.4
Letonia	34.6	36.4	37.3	40.2	39.1	41.8	45.9	43.7	43.2	44.4	45.7
Lituania	33.3	35.7	35.0	37.0	33.8	41.5	37.6	36.3	36.0	38.0	39.9
Luxemburg	40.4	40.0	42.8	41.1	39.3	45.3	42.9	43.5	45.1	44.9	46.2
Malta	37.0	37.6	38.5	37.1	36.7	37.8	38.5	36.2	35.3	37.1	34.8
Olanda	48.8	41.3	40.3	45.9	43.1	44.6	45.0	43.9	42.6	42.8	43.0
Polonia	41.6	40.7	40.8	44.0	39.2	45.1	42.8	42.5	44.3	46.8	47.5
Portugalia	36.4	40.8	43.2	48.7	42.7	42.5	43.1	42.6	40.9	41.1	42.0
România	32.8	33.8	33.6	35.3	34.0	38.1	37.5	39.2	38.5	40.5	39.9
Slovacia		48.2	37.2	39.9	42.2	42.3	44.5	42.2	47.0	45.6	46.6
Slovenia		45.7	46.3	47.6	43.5	48.6	49.9	47.9	46.3	46.1	47.1
Spania	37.0	37.9	38.3	40.8	37.7	43.7	45.0	44.1	43.4	43.8	44.0
Suedia	56.8	50.9	50.7	48.9	50.1	50.8	50.0	48.5	47.9	48.4	47.7
medie	42.1	41.5	42.1	44.4	42.3	45.2	45.6	44.3	44.0	44.2	44.8
mediană	40.2	40.9	42.4	44.0	42.4	45.1	45.0	43.7	44.3	44.9	45.7
cuartila 1	36.3	37.1	37.8	40.5	39.1	42.2	42.7	41.9	41.8	41.0	41.7
cuartila 2	40.2	40.9	42.4	44.0	42.4	45.1	45.0	43.7	44.3	44.9	45.7
cuartila 3	50.6	45.8	46.3	48.8	45.7	48.7	50.0	48.5	47.1	47.4	47.6
maxim	56.8	51.0	52.2	60.3	54.7	56.4	57.3	56.6	55.0	55.0	54.8
minim	24.9	31.7	33.0	35.2	28.2	23.0	25.5	24.9	22.1	22.3	22.7

Tabel 3.7.: Ponderea în PIB a cheltuielilor primare ajustate ciclic pentru țările UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Cod de culori:

Verde – valori foarte ridicate, pondere în PIB a cheltuielilor publice primare ajustate ciclic mai mare decât cuartila 3

Galben – valori ridicate, pondere în PIB a cheltuielilor publice primare ajustate ciclic între cuartila 2 și 3

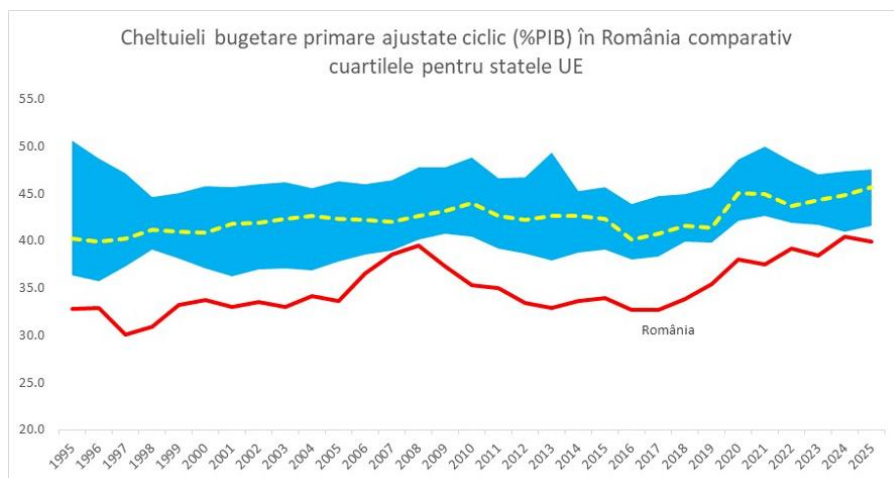
Portocaliu – valori scăzute,

pondere în PIB a cheltuielilor publice primare ajustate ciclic între cuartila 1 și 2

Roșu – valori foarte scăzute, pondere în PIB a cheltuielilor publice primare ajustate ciclic sub cuartila 1

În aceste condiții, strategia României de reducere a deficitului bugetar prin diminuarea cheltuielilor bugetare se poate dovedi problematică din perspectiva sustenabilității consolidării fiscale.

În contextul în care ponderea cheltuielilor publice în PIB se situează deja mult sub mediana din Uniunea Europeană (în toți anii analizați chiar în cuartila inferioară), această abordare limitează capacitatea statului de a furniza bunuri și servicii publice de calitate, de a susține investițiile în infrastructură, educație și sănătate, precum și de a implementa politici de coeziune socială și dezvoltare regională.

Grafic 3.5: Ponderea în PIB a cheltuielilor publice primare ajustate ciclic în România și cuartilele pentru statele membre ale UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Legendă – roșu=România, galben=mediana (cuartila 2), zona albastră = cuartila 1-cuarta 3

Reducerea suplimentară a cheltuielilor, în absența unor reforme structurale și a unei creșteri a eficienței administrării veniturilor, riscă să amplifice decalajele economice și sociale față de celelalte state membre.

În plus, o consolidare fiscală bazată pe reducerea cheltuielilor poate genera efecte prociclice, accentuând contracția economică în perioade de încetinire a creșterii.

Prin urmare, o strategie de ajustare echilibrată — care să combine măsuri de eficientizare a cheltuielilor **cu o creștere a gradului de colectare a veniturilor publice** — ar fi mai adecvată pentru asigurarea stabilității macroeconomice și a convergenței reale.

Tara	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2025	media	medie ani de ajustare
Austria	2.6%	3.1%	2.3%	1.9%	1.3%	-6.3%	-0.3%	1.5%	1.8%
Belgia	2.5%	3.7%	2.3%	2.6%	1.9%	-4.8%	0.8%	1.8%	2.2%
Bulgaria	2.5%	4.3%	7.0%	1.7%	3.5%	-3.3%	2.0%	2.4%	1.8%
Croatia		2.7%	4.2%	-1.3%	2.2%	-8.4%	3.2%	2.6%	3.1%
Cipru	10.6%	6.3%	4.8%	2.4%	3.1%	-3.1%	3.0%	3.2%	4.7%
Cehia	6.0%	4.0%	6.5%	2.7%	4.9%	-5.3%	2.0%	2.2%	2.5%
Danemarca	3.1%	3.7%	2.4%	1.6%	2.1%	-1.8%	3.6%	1.9%	2.6%
Estonia	6.1%	10.7%	8.9%	2.4%	1.6%	-2.8%	1.1%	3.5%	2.7%
Finlanda	4.1%	5.9%	2.7%	3.2%	0.5%	-2.5%	1.0%	1.8%	3.2%
Franta	2.4%	4.2%	1.9%	2.1%	1.0%	-7.4%	0.6%	1.5%	1.6%
Germania	1.5%	2.9%	0.9%	4.1%	1.7%	-4.1%	0.0%	1.2%	0.9%
Grecia	2.0%	4.2%	1.2%	-5.7%	-0.2%	-9.2%	2.2%	1.2%	-0.3%
Ungaria	1.7%	4.5%	4.3%	1.1%	3.8%	-4.4%	0.8%	2.4%	1.1%
Irlanda	10.0%	9.4%	5.7%	1.6%	24.6%	7.2%	3.4%	5.6%	4.5%
Italia	2.6%	3.9%	0.8%	1.4%	0.9%	-8.9%	0.6%	0.7%	0.3%
Letonia	0.2%	4.7%	11.8%	-3.8%	3.6%	-3.6%	0.5%	3.6%	2.2%
Lituania	3.7%	3.8%	7.7%	0.5%	2.7%	0.2%	2.9%	4.0%	2.3%
Luxemburg	1.3%	7.2%	2.4%	3.6%	2.2%	-0.5%	1.8%	2.9%	2.8%
Malta	5.7%	5.6%	2.5%	6.6%	10.0%	-3.1%	4.1%	4.6%	3.3%
Olanda	3.0%	4.3%	2.0%	1.3%	2.1%	-3.9%	1.3%	2.0%	2.1%
Polonia	7.0%	4.6%	3.1%	3.2%	4.4%	-2.0%	3.3%	3.9%	3.9%
Portugalia	2.1%	3.7%	0.9%	1.7%	1.7%	-8.3%	1.8%	1.5%	1.4%
România	7.5%	2.6%	4.6%	-3.9%	3.2%	-3.7%	1.4%	2.9%	1.5%
Slovacia	5.7%	1.3%	6.4%	6.7%	5.1%	-2.6%	1.4%	3.3%	2.3%
Slovenia	4.7%	3.6%	3.7%	1.4%	2.3%	-4.3%	2.0%	2.6%	1.6%
Spania	2.7%	5.2%	3.6%	0.1%	4.1%	-10.9%	2.6%	2.1%	1.8%
Suedia	4.1%	4.6%	2.8%	5.9%	4.5%	-2.0%	1.1%	2.2%	2.9%

Tabel 3.8.: Rata de creștere economică pentru țările membre UE

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Cod de culori:

Verde – valori foarte ridicate, rata de creștere economică mai mare decât cuartila 3

Galben – valori ridicate, rata de creștere economică între cuartila 2 și 3

Portocaliu – valori scăzute, rata de creștere economică între cuartila 1 și 2

Roșu – valori foarte scăzute, rata de creștere economică sub cuartila 1

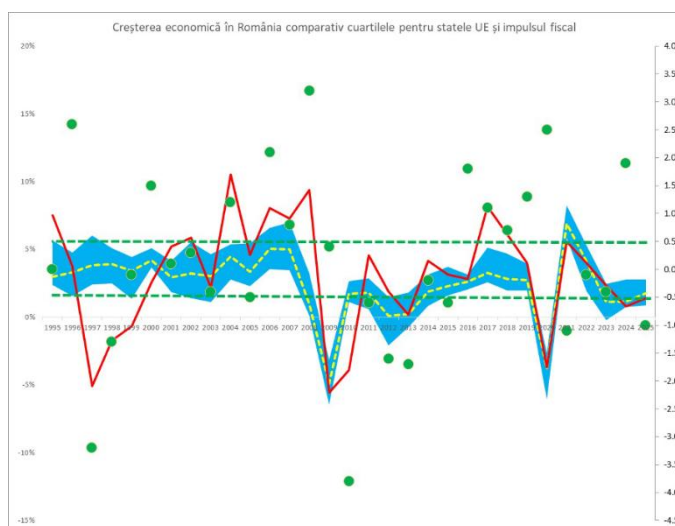
Comparând rata medie de creștere în perioadele de ajustare fiscală cu rata medie de creștere pentru toate perioadele, se constată că în România măsurile de îmbunătățire a poziției fiscale au fost aplicate cu compromisul încetinerii economice.

Această concluzie reflectă structura ajustărilor, care s-a bazat în principal pe reducerea cheltuielilor publice, în special a celor de investiții, cu efecte negative asupra cererii agregate și potențialului de creștere pe termen mediu.

În absența unor măsuri complementare de stimulare a eficienței fiscale și a colectării veniturilor, ajustările de natură restrictivă tind să amplifice volatilitatea economică, reducând capacitatea statului de a acționa contraciclic.

Prin urmare, **consolidarea fiscală** ar trebui proiectată într-o manieră mai echilibrată, care să combine **măsuri de raționalizare a cheltuielilor cu o lărgire sustenabilă a bazei de venituri, cu creșterea gradului de colectare a veniturilor fiscale și cu reforme structurale menite să sprijine creșterea economică.**

Grafic 3.6.: Rata de creștere economică în România și cuartilele pentru statele membre ale UE și impulsul fiscal în România (scăderea deficitului bugetar primar consolidat)

Sursa datelor: AMECO database, calcule făcute de autori

Legenda

Roșu = rata de creștere economică în România

Galben = rata de creștere economică în UE ca mediană

Zona albastră = cuartila 1 jos, cuartila 3 sus, pentru panel statele UE

Verde punct = ajustarea fiscală în România = delta deficit bugetar primar ajustat ciclic

Politica fiscală din România s-a caracterizat, în general, printr-un pronunțat caracter prociclic, manifestat atât în fazele de expansiune economică, cât și în perioadele de ajustare fiscală.

În etapele de creștere, majorările de cheltuieli publice și relaxările fiscale au amplificat presiunile inflaționiste și dezechilibrele bugetare, reducând spațiul de manevră pentru politici contra-ciclice în fazele de recesiune.

În consecință, atunci când s-a impus corectarea deficitelor, consolidarea fiscală a fost realizată preponderent prin măsuri de reducere a cheltuielilor, cu efecte negative asupra ritmului de creștere economică.

Această alternanță între expansiune fiscală în perioade favorabile și ajustare abruptă în faze de încetinire reflectă o lipsă de ancorare structurală a politicii fiscale și o dependență ridicată de ciclul economic.

Ajustările bazate pe comprimarea cheltuielilor – mai ales a celor de investiții publice – au redus contribuția cererii agregate la creștere și au afectat potențialul de dezvoltare pe termen lung.

În absența unui cadru fiscal stabil și a unor mecanisme automate de stabilizare, România continuă să manifeste o politică fiscală prociclică, ceea ce sporește volatilitatea macroeconomică și întârzie procesul de convergență reală față de media Uniunii Europene.

Concluziv pentru acest capitol:

Analizele realizate arată modalitățile în care au fost ajustate dezechilibrele bugetare, în timp, nu numai de statele Uniunii Europene, dar și de România, fie prin majorări de fiscalitate, fie prin raționalizări (sau tăieri de cheltuieli), cu rezultate diverse.

Fiecare dintre cei cărora le oferim acces la aceste studii poate trage propriile concluzii.

În ceea ce ne privește, opinăm că, în situația particulară a României (care se repetă, ciclic, având în esență ca și cauză o lipsă de responsabilitate bugetară anuală și multi-anuală și politici pro-ciclice **și în condițiile în care evaziunea fiscală** (golul de TVA) este cea mai mare din Uniunea Europeană, categoric există pârgii semnificative pentru ajustare:

- prin **raționalizare în primul rând de cheltuieli și ca prioritate zero**, cheltuielile cu dobânzile, în acest sens existând mecanisme instituționale pentru finanțări instituționale la costuri mult mai reduse decât cele plătite în prezent de România
- Simultan, de **creștere a veniturilor prin creșterea eficienței încasărilor** care ar trebui să se îndrepte spre buget (spre exemplu, golul de TVA), și nu prin majorarea impozitării pentru contribuabilii buni platnici.

Din acest punct de vedere considerăm că majorarea fiscalității fără nicio reducere semnificativă a cheltuielilor publice, în esență fără vreo reformă în privința cheltuielilor, deja a creat efecte negative în economia României, care vor fi amplificate și vor persista pe un termen foarte lung: un deceniu pierdut.

*

* * *

CAPITOLUL IV: Un instantaneu al situației bugetare în Octombrie 2025

Așa cum am arătat în capitolele precedente, în România măsurile de ajustare a deficitului bugetar au fost luate pe întreg parcursul anului, într-o primă frază, în categoria „frâna de mână trasă” – înghețarea unor categorii de cheltuieli, iar într-o a doua etapă șocuri de fiscalitate.

Orizontul de timp pentru care există date publice în privința **efectului** acestor măsuri, din punct de vedere bugetar, este ianuarie-octombrie 2025, iar datele sunt cele aferente lunii [octombrie 2025](#), publicate de Ministerul Finanțelor¹³.

Pentru a contura tendințele într-un „instantaneu” pentru octombrie 2025 al efectelor politicilor analizate în prezentul studiu, vom privi atât soldul bugetar, dar și dinamica **veniturilor și cheltuielilor curente**.

Per ansamblu, după 10 luni, față de perioada similară din 2024, deficitul bugetar nominal a scăzut doar cu 547 de milioane de lei (aproximativ 107 milioane euro), în timp ce deficitul bugetar a fost de **108,87 miliarde lei** (urmând să mai crească cu aproximativ 50%, conform programării bugetare pentru 31 decembrie 2025, la 159 miliarde lei). Scăderea de deficit (nominal) reprezintă doar 0,02% din PIB, în condițiile în care guvernul țintește o scădere a deficitului de la 9,3% la 8,4\$.

Creșterea de venituri totale față de primele 10 luni ale anului 2024, în condițiile majorării TVA-ului de la 1 august 2025, este 58,02 miliarde lei, veniturile totale fiind de **531,55 miliarde lei**.

Creșterea de cheltuieli totale față de primele 10 luni ale anului 2024 este așadar inferioară doar cu 547 milioane lei față de veniturile totale, cheltuielile totale cifrându-se la **640,42 miliarde lei**.

O analiză a sustenabilității bugetare și dacă „economia este pe drumul cel bun” pornește în primul rând de la dinamica veniturilor și cheltuielilor curente. Or, în primele 10 luni (în condițiile în care inflația a fost de circa 9%), veniturile curente s-au majorat cu 10,8%, în timp ce cheltuielile curente s-au majorat cu 11,8%, în esență, o dinamică contrară consolidării fiscale.

¹³ https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buletin/executii/Anexa2_bgc31102025.pdf

Chiar și așa la venituri și cheltuieli totale, faptul că majorarea de cheltuieli față de perioada similară din 2024 (+57,47 miliarde lei) este inferioară majorării de venituri totale (+58,02 miliarde lei) cu 0,547 miliarde lei, **are ca una dintre sursele de „raționalizare” tăierea cheltuielilor de capital (-3,16 miliarde lei față de perioada similară din 2024)**, un miliard de lei fiind tăieri suplimentare **doar în luna octombrie 2025**.

Deci, fără tăierea banilor din investiții, cheltuielile totale ar fi crescut mai mult decât veniturile totale. Simplu spus, banii colectați printr-un TVA mai mare (accize, etc) **nu merg către investiții (care sunt diminuate), ci către cheltuieli curente**, așa cum arată execuția cheltuielilor.

Tot aici observăm cea mai mare sursă a dezechilibrului bugetar, și anume creșterea cheltuielilor cu dobânzile la datoria publică:

- Față de perioada similară din 2024, cheltuielile cu dobânzile au crescut cu **13,9 miliarde de lei**, până la un total de 46,8 miliarde lei, respectiv cu +0,4% din PIB până la un total de 2,5% din PIB
- Dobânzile plătite în primele 10 luni ale anului au reprezentat aproape **jumătate** din tot deficitul bugetar (43%). Datele privind execuția bugetară pe componenta de cheltuieli sunt disponibile în tabelul de mai jos:

EXECUȚIA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT								
	Realizări 1.01.-31.10.2024			Realizări 1.01.-31.10.2025			Diferențe față de 2025 2024	
	mil.lei	% din PIB	% din total	mil.lei	% din PIB	% din total	mil.lei	(%)
CHELTUIELI TOTALE	582,942.5	33.1	100.0	640,419.7	33.7	100.0	57,477.2	9.9%
Cheltuieli curente	536,354.4	30.5	92.0	596,782.3	31.4	93.2	60,427.9	11.3%
Cheltuieli de personal	133,724.0	7.6	22.9	140,343.6	7.4	21.9	6,619.6	5.0%
Bunuri și servicii	75,533.8	4.3	13.0	79,707.8	4.2	12.4	4,174.0	5.5%
Dobanzi	32,864.2	1.9	5.6	46,770.9	2.5	7.3	13,906.7	42.3%
Subvenții	14,930.6	0.8	2.6	10,059.1	0.5	1.6	-4,871.6	-32.6%
Transferuri între unități ale administrației publice	2,709.6	0.2	0.5	2,887.3	0.2	0.5	177.7	6.6%
Alte transferuri	26,059.7	1.5	4.5	25,959.5	1.4	4.1	-100.2	-0.4%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	19,323.1	1.1	3.3	25,727.8	1.4	4.0	6,404.7	33.1%
Asistența socială	185,525.5	10.5	31.8	209,120.7	11.0	32.7	23,595.2	12.7%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020 și din fondul de modernizare	15,406.9	0.9	2.6	11,153.1	0.6	1.7	-4,253.8	-27.6%
Alte cheltuieli	13,106.6	0.7	2.2	13,369.2	0.7	2.1	262.6	2.0%
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR	6,570.2	0.4	1.1	14,563.6	0.8	2.3	7,993.4	121.7%
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR	9,674.2	0.5	1.7	16,091.6	0.8	2.5	6,417.4	66.3%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	925.9	0.1	0.2	1,028.0	0.1	0.2	102.1	11.0%
Cheltuieli de capital	49,194.4	2.8	8.4	46,026.6	2.4	7.2	-3,167.9	-6.4%
Operațiuni financiare								
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	-2,606.4	-0.1	-0.4	-2,389.2	-0.1	-0.4	217.2	-8.3%
EXCEDENT(+)/DEFICIT(-)	-109,416.7	-6.22		-108,868.9	-5.72		547.7	

Tabel 4.1.: Execuția cheltuielilor bugetare, ianuarie-octombrie 2025

Sursa: [Ministerul Finanțelor](#)

Concluziv, „economiiile” realizate prin tăierile de investiții, pierderea locurilor de muncă și scăderea salariilor în termeni reali, cu alte cuvinte, pierderile generalizate din economie, au fost direcționate în principal spre plata unui plus de dobândă creditorilor.

Execuția veniturilor bugetare, prezentate mai jos, permite de asemenea identificarea unui „instantaneu” al evoluției veniturilor bugetare:

EXECUȚIA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT								
	Realizări 1.01.-31.10.2024			Realizări 1.01.-31.10.2025			Diferențe față de 2025	
	mil. lei	% din PIB	% din total	mil. lei	% din PIB	% din total	mil. lei	(%)
PIB	1,759,183.3			1,902,000.0				
VENITURI TOTALE	473,525.9	26.9	100.0	531,550.8	27.9	100.0	58,024.9	12.3%
Venituri curente	441,790.5	25.1	93.3	489,681.4	25.7	92.1	47,890.9	10.8%
Venituri fiscale	242,871.0	13.8	51.3	270,471.7	14.2	50.9	27,600.7	11.4%
Impozitul pe profit, salarii, venit si castiguri din capital	78,786.4	4.5	16.6	91,417.0	4.8	17.2	12,630.6	16.0%
Impozitul pe profit	32,921.0	1.9	7.0	38,136.9	2.0	7.2	5,215.9	15.8%
Impozitul pe salarii si venit	40,679.0	2.3	8.6	48,624.7	2.6	9.1	7,945.7	19.5%
Alte impozite pe venit, profit si castiguri din capital	5,186.4	0.3	1.1	4,655.5	0.2	0.9	-530.9	-10.2%
Impozite si taxe pe proprietate	7,664.5	0.4	1.6	9,422.6	0.5	1.8	1,758.1	22.9%
Impozite si taxe pe bunuri si servicii	153,337.4	8.7	32.4	165,845.5	8.7	31.2	12,508.1	8.2%
TVA	99,216.4	5.6	21.0	108,378.3	5.7	20.4	9,161.9	9.2%
Accize	35,999.2	2.0	7.6	39,660.1	2.1	7.5	3,661.0	10.2%
Alte impozite si taxe pe bunuri si servicii	11,290.6	0.6	2.4	9,757.8	0.5	1.8	-1,532.8	-13.6%
Taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfasurarea de activitati	6,831.1	0.4	1.4	8,049.2	0.4	1.5	1,218.1	17.8%
Impozit pe comerțul exterior si tranzacțiile internationale (taxe vamale)	1,608.9	0.1	0.3	2,086.2	0.1	0.4	477.3	29.7%
Alte impozite si taxe fiscale	1,473.8	0.1	0.3	1,700.3	0.1	0.3	226.5	15.4%
Contributii de asigurari	156,426.7	8.9	33.0	172,887.0	9.1	32.5	16,460.3	10.5%
Venituri nefiscale	42,492.8	2.4	9.0	46,322.7	2.4	8.7	3,829.9	9.0%
Subvenții								
Venituri din capital	1,119.9	0.1	0.2	1,437.8	0.1	0.3	317.9	28.4%
Donatii	2.0	0.0	0.0	12.1	0.0	0.0	10.2	518.9%
Sume primite de la UE/alti donatori în contul platilor efectuate si prefinantari	15,555.4	0.9	3.3	20,470.0	1.1	3.9	4,914.6	31.6%
Operatiuni financiare								
Sume in curs de distribuire	-160.1	0.0	0.0	-154.8	0.0	0.0	5.3	-3.3%
Alte sume primite de la UE	485.9	0.0	0.1	617.0	0.0	0.1	131.2	27.0%
Sume primite de la UE/alti donatori în contul platilor efectuate si prefinantari aferente cadrului financiar 2014-2020	9,508.9	0.5	2.0	7,850.0	0.4	1.5	-1,658.8	-17.4%
Sume aferente asistentei financiare nerambursabile alocate pentru PNRR	5,223.5	0.3	1.1	11,637.2	0.6	2.2	6,413.7	122.8%

Tabel 4.2.: Execuția veniturilor bugetare, ianuarie-octombrie 2025

Sursa: Ministerul
Finanțelor

În primul rând vom analiza încasările din Taxa pe Valoare Adăugată (TVA), taxă majorată cu 2 până la 6 puncte procentuale începând cu 1 august 2025 (de la cotele reduse de 5%, 9% și 19% - cota standard, la 11% și 21%).

Observăm în tabel că, nominal, încasările din TVA (după 3 luni de TVA majorat, august, septembrie, octombrie), **s-au majorat cu 9,2%** (9,16 miliarde lei) față de ianuarie-octombrie 2024.

Potrivit INS, rata inflației în luna octombrie 2025 ¹⁴ comparativ cu octombrie 2024 a fost de 9,8%.

Așadar, încasările din TVA au fost mai mici, în termeni reali, raportat la evoluția prețurilor pentru care s-a aplicat TVA, începând din august 2025 – chiar un TVA semnificativ mai mare.

Potrivit calculelor noastre raportate la încasările din TVA din luna ianuarie 2025 (12 miliarde lei), matematic, majorarea TVA estimată pentru cele trei luni de aplicare, ar fi

¹⁴ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/ipc10r25.pdf

trebuit să conducă la un plus de venituri față de cel înregistrat, **în opinia noastră nu din cauza unei mai bune colectări și pentru că TVA a crescut fiind aplicat unor prețuri mari**, cu circa 2,4 miliarde lei lunar, rezultând, matematic **un gap de TVA suplimentar în urma majorării de circa 7,2 miliarde de lei** (încasările suplimentare față de perioada similară din 2024 ar fi trebuit să se cifreze la cel puțin 16 miliarde lei, față de 9 miliarde de lei realizat – și asta fără să luăm în calcul “creșterea economică”).

În opinia noastră, explicația cea mai probabilă are două cauze:

- Creșterea impozitării consumului într-o perioadă de frânare economică a frânat și mai mult principalul motor de creștere al economiei României (consumul), și, dacă actualele dezechilibre se accentuează, în condiții recesioniste, există un risc real ca încasările nominale din TVA majorat la 21% să fie mai mici (nu doar în termeni reali) decât cele aferente unui TVA de 19%.
- Majorarea TVA de la 19% la 21% a făcut “mai tentantă” evaziunea fiscală, ritmul de doar 9,2% față de inflația de 9,8% sugerând mai degrabă că și evaziunea fiscală e în creștere (deci colectarea TVA mai ineficientă).

Oricum, **plusul de încasări** (nominal) de TVA, urmare a dublării inflației față de perioada similară din 2024 și a degradării semnificative a perspectivelor inflaționiste, acoperă doar în proporție de 65% **plusul de cheltuieli cu dobânzi**.

Un ultim capitol pe care îl vom analiza în evoluția veniturilor, conform “instantaneului” lunii octombrie 2025 este “Impozitul pe salarii și pe venit”.

Ceea ce apare ca un element “de semnalat”, respectiv creșterea încasărilor din impozit pe salarii și venit cu 19,5% față de perioada similară din 2024 (respectiv cu 7,9 miliarde lei) și care aparent ar contrazice rezultatele prezentului studiu, care a argumentat și demonstrat că masa salarială mai degrabă a scăzut în termeni reali în ultimele 12 luni, are următoarele explicații:

- O parte din creștere se datorează creșterii salariului minim brut garantat în plată, de la 1 ianuarie 2025, de la 3.700 de lei la 4.050 lei, în condițiile în care circa 1,8 milioane de salariați au beneficiat de această majorare de 9,4% (anulată de inflația de aproape 9% din primele 10 luni ale anului). Creșterea salariului minim brut a contribuit și la limitarea degradării masei salariale din economie. **Or, în condițiile în care salariul minim brut garantat în plată nu va fi majorat de la 1 ianuarie 2026, așa cum prevede legea**, înrăutățirea acestor încasări va fi semnificativă în 2026, accentuând dezechilibrul major dintre **inflația persistentă, înghețarea veniturilor, creșterea fiscalității și contractia pieței muncii**.

- O parte din creștere se datorează **creșterii fiscalizării muncii** în anul de aplatizare a creșterii PIB (2025), respectiv eliminarea facilităților fiscale din sectoarele construcții, agricol, industrie alimentară și IT.
- Nu în ultimul rând, o parte semnificativă din creștere provine din încasări “asimilate” salariilor, respectiv din dividende.

Conform datelor oferite de [Ministerul Finanțelor](#) și anexate execuției bugetare¹⁵, “motorul” aceste creșteri a fost plusul de încasări din “impozitul pe dividende”, **care au înregistrat o creștere anualizată de 71%**.

În opinia noastră, raportat la contextul fiscal, această dinamică nu reprezintă o performanță a economiei ci mai degrabă o “invitație” la decapitalizarea economiei (efect negativ).

O distribuție mai accentuată de dividende reprezintă în esență mai puțin capital rămas în companiile private (și mai puține resurse de dezvoltare) în condițiile în care dobânzile bancare din România sunt la nivel dublu spre triplu față de media UE-27).

Or, plusul de 71% încasări din impozit pe dividende îl punem pe seama dividendelor distribuite în anul 2024, cu reținerea cotei de 8% de impozit pe dividende (majorată în 2025 la 10%) dar și încasărilor realizate pentru distribuirea de dividende în anul 2025, având în vedere **creșterea semnificativă a impozitării dividendelor din 2026**, de la 10% la 16%.

Spre exemplu, din cauza creșterii fiscalizării dividendelor, încasările din impozit pe dividende în ianuarie 2025 **s-au majorat cu 256,5%** față de ianuarie 2024 (ceea ce a contribuit la o creștere a încasărilor în ianuarie 2025 față de ianuarie 2024 la capitolul “Impozit pe salarii și venit” cu 62,4%).

Așadar, a conta pentru echilibrarea bugetară pe dinamica acestor încasări “atipice”, este, într-un limbaj foarte simplist, echivalent cu “un pariu pe un cal mort”, întrucât în anii 2026 și următorii, în opinia noastră – datorită efectului “de bază”, încasările din impozitul pe dividende se vor diminua semnificativ și vor acționa în sens contrar echilibrării bugetare.

Concluziv, instantaneul reprezentat de execuția bugetară în perioada ianuarie-octombrie 2025, argumentat în acest capitol, ne arată că:

¹⁵ https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buletin/executii/nota_bgc31102025.pdf

- Nu au existat reforme în privința politicii de venituri și cheltuieli ale statului.
- În locul reformelor au fost alese “peticii”, în esență majorări de fiscalitate (creșteri de venituri, în dauna creșterii economice pe termen lung).
- Rezultatul este net nefavorabil unui proces de echilibrare bugetară (tăierea de investiții reprezintă o sursă de descreștere economică și venituri mai mici în viitor).
- Principalul dezechilibru al bugetului, și anume **cheltuielile cu dobânzile**, nu numai că nu a fost ajustat, ci amplificat, costurile cu dobânda pentru finanțarea publice crescând în primele 10 luni la mai mult de 9 miliarde de euro.
- Anecdotic, media lunară a cheltuielilor cu dobânzile a fost, în primele 10 luni ale lui 2025, de 4,67 miliarde lei, în timp ce cheltuielile cu dobânzile din luna octombrie 2025 (față de septembrie 2025) au totalizat 6,52 miliarde lei, **cu 40% mai mult decât media lunară înregistrată în 2025.**

*

* * *

CAPITOLUL V: Concluzii și Propuneri

În prezentul studiu, autorii au încercat să evalueze **primele efecte** ale măsurilor de politici economice aplicate în 2024 și 2025 asupra economiei României în general și a pieței muncii în special.

Pentru aceasta am evaluat situația economică a României din 2025, de necontestat în privința dezechilibrului bugetar **critic**, la care s-a ajuns la finalul anului 2024, printr-o banală lipsă de orice responsabilitate bugetară, manifestată în actualul ciclu economic, în principal începând cu finalul anului 2015.

Persistentele direcții “pro-ciclice” ale mixului de politici economice (în special politica fiscală dar și politica monetară manifestată prin inflațiile persistente în actualul ciclu de dezvoltare economică), începând cu anul 2015 și manifestate încă în prezent au fost de natură să conducă economia României la finalului anului 2024, într-o situație **critică**.

Studiul nu și-a propus să analizeze erorile mixului de politici macro-economice (fără a generaliza) de până în 2024, tocmai pentru că situația bugetară de la 31 decembrie 2024 nu necesită nicio explicație.

Studiul și-a propus însă să analizeze efectele măsurilor de corectare ale situației critice din 2024, în special prin dimensiunea dezechilibrului bugetar și a costului finanțării datoriei publice, pentru aceasta realizând o amplă analiză, la nivelul statelor UE-27, ale tipului de măsuri de ajustare fiscală (preponderent pe componenta de venituri – majorare de fiscalitate sau preponderent pe componenta de cheltuieli – raționalizări de cheltuieli publice).

Din această perspectivă și din experiența altor state UE-27, considerăm noi că se extrage destul de clar concluzia că ajustarea dezechilibrului bugetar este de preferat să fie preponderentă pe partea de cheltuieli bugetare (altele decât salariile – principala sursă a **motorului creșterii economice din România, și anume consumul**), limitând la maxim ajustarea prin **creșterea fiscalității**, care, în fiecare etapă de criză, s-a dovedit nocivă pentru economia României.

Spre exemplu, în criza din 2008-2012, majorarea TVA de la 19% la 24%, însoțită cu deprecierea de curs de schimb de circa 38% (de la minimul Euro-leu atins în 2 iulie 2007, de 3,6112 lei pentru un euro până la nivelul de circa 4,3 lei atins în martie 2009), și cu

tăierea temporară a salariilor din sectorul public cu 25%, au prelungit criza economico-financiară din România pe parcursul a aproape patru ani (2008-2012), fiind cea mai lungă perioadă de criză din toată Uniunea Europeană.

Studiul a pornit de la premiza că apartenența la Uniunea Europeană și garanțiile de securitate NATO, nu reprezintă “un dat” în privința creșterii economice pe termen lung, deși aceste două elemente le considerăm și le-am argumentat ca fiind **cruciale** în privința creșterii venitului real per capita al populației României, cu alte cuvinte – creșterea generalizată a nivelului de trai. Aceste ancore **cruciale** au acționat în interesul general al populației și economiei românești, așa cum am demonstrat încă de la început, **în ciuda mixului de politici economice pro-ciclice** (în limbaj simplist – “aiurea”) manifestat persistent de decidenții economici din România, indiferent de “culoare”.

Cu toate acestea, realitățile demonstrate în studiu arată că în lipsa unor politici economice corecte și persistente în interesul general al economiei, există posibilitatea ca pe un orizont pe care îl calificăm “extrem de lung” – respectiv 20 de ani, venitul real pe cap de locuitor este posibil chiar să scadă pe parcursul a două decenii, așa cum evidențele demonstrează, în cazul Greciei și Italiei (2004-2024).

Din acest punct de vedere, considerăm că momentul actual și politicile aplicate pe piața muncii în România sunt critice în acest moment, ajustarea din 2025 a început în sens contrar față de dezideratul ocupării depline a forței de muncă în condiții de inflație scăzută, și prin urmare, anul 2025 consemnează debutul “Marilor dezechilibre pe piața muncii din România”, care, în condițiile acțiunilor și inacțiunilor decidenților de politici din mixul de politici macro-economice, tind să devină și mai mari în 2026.

În ceea ce privește concluziile prezentului studiu, arătăm:

- Piața forței de muncă a fost fragilizată în anul 2025, consemnând atât o scădere în termeni reali a masei salariale (raportat la dublarea inflației) cât și la numărul de șomeri din economie. **Numărul șomerilor a ajuns la cel mai mare nivel din ultimii opt ani** (față de iulie 2017, exceptând perioada pandemică).
- Evoluția câștigurilor salariale din economie în anul 2025, în absența unei crize internaționale (2008-2012, 2020 – criza pandemică), reprezintă o premieră pentru România: **în termeni reali, salariile din economie au scăzut semnificativ.**
- În funcție de structura restructurării de personal angajat în sectorul public, opinăm că tăierea a peste 30.000 de posturi din educație și pensionarea a peste 5.000 de cadre din MapN, nu reprezintă “reformă”.
- În opinia noastră, reforma politicii veniturilor salariale din sectorul public ar trebui să pornească de la eficientizarea sectorului public care să conducă la scăderi de

cheltuieli. Evidențele din prezentul studiu sugerează, simplu spus, o abordare “anapoda”: pentru că suntem în incapacitate de plată față de angajamentele asumate, legal, procedăm la disponibilizarea (mutarea pe alte bugete) a personalului.

- În primele opt luni ale anului 2025 (august 2025 față de ianuarie 2025):
 - **Fondul lunar de salarii din economie** a crescut doar ușor, nominal, cu 300 de milioane de lei (0,7%)
 - Raportat la inflația din primele opt luni ale anului¹⁶, de 8,1% (ianuarie-august 2025), în termeni reali, fondul de salarii în luna august 2025 **a scăzut** până la 4,21 miliarde de lei
 - Raportat la inflația de 9,9% (comparativ cu luna august 2024), ca putere de cumpărare raportată la august 2024, fondul lunar real de salarii din economie a scăzut la 40,58 miliarde de lei (în banii din august 2024) – sub valoarea nominală din august 2024, de 41,67 miliarde de lei.
- Simultan, constatăm scăderea numărului angajatorilor din economie, care a ajuns în August 2025 la 583.794 companii/instituții, cu 9.225 mai puțin față de august 2024.
- În ceea ce privește reșezarea posturilor ocupate în instituții și autorități publice, o reducere a numărului de posturi cu 5,6%, a condus la o reducere a facturii salariale lunare cu doar 2,43%.
 - În administrația publică locală, cu o reducere de posturi ocupate de numai 0,8%, **în mod real, nu a existat nicio reșezare, nicio reformă.**
 - Reducerile de factură salarială s-au făcut în proporție de 66% prin disponibilizări din sectorul educației, privind datele din luna septembrie 2025, în condițiile în care factura salarială din sectorul public s-a majorat în perioada ianuarie-octombrie 2025 față de perioada similară din 2024 (cu peste 5%)
- Scăderea în termeni reali a masei salariale din România, concomitent cu scăderea numărului de contracte de muncă, au fost de natură să afecteze semnificativ economia încă din anul 2025 și să creeze premisele unui dezechilibru și mai mare în anul 2026, cu cele mai mari efecte de până acum resimțindu-se din trimestrul III al anului 2025.
- Ca efect, așa cum am arătat, rata șomajului a atins nivelul maxim din ultimii opt ani (6,1%), urmare a măsurilor de politică economică și fără șocuri externe, numărul de șomeri a depășit 500.000, pentru prima dată din iulie 2017, iar media lunară a numărului șomerilor din 2025 a fost mai mare **cu 40.000** față de media lunară din 2024.

¹⁶ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/ipc08r25.pdf

- **Considerăm că majorarea fiscalității fără nicio reducere semnificativă a cheltuielilor publice (așa cum arată studiul), în esență fără vreo reformă în privința cheltuielilor, deja a creat efecte negative în economia României, care vor fi amplificate și vor persista pe un termen foarte lung: un deceniu pierdut.**
- Referitor la riscul unui “deceniu pierdut”, arătăm că în Octombrie 2024, România a agreat cu Comisia Europeană un plan bugetar structural pe termen mediu, care în esență, temporiza ajustarea deficitelor bugetare pe o perioadă **de șapte ani**.
 - Planul agreat și asumat guvernamental în octombrie 2024, **s-a dovedit deja depășit în februarie 2025**, când a fost adoptat primul buget pentru anul 2025.
 - Primul buget pentru anul 2025 (deficit de 7% și creștere economică spre 2%, adoptat în februarie 2025), s-a dovedit total nerealist, în condițiile în care, începând cu luna octombrie 2025, Guvernul României a adoptat politica “rectificărilor bugetare lunare” (octombrie, noiembrie și execuția bugetară finală – decembrie), cu o creștere economică de cel mult 0,8% în 2025 și cu un deficit majorat la 8,4% din PIB, **în condițiile majorării fiscalității** (taxării directe și indirecte).
- Analizând **direcționarea** „economiiilor” realizate prin tăierile de investiții, pierderea locurilor de muncă, scăderea numărului angajatorilor, scăderea salariilor în termeni reali - ca și consecință a faptului că au fost preferate politici „de peticire” și de suprataxare a contribuabililor care oricum se conformau voluntar – **deci majorări de fiscalitate (în loc de raționalizare de cheltuieli)**, am observat că rentele astfel obținute din economie (pierderi generalizate), au fost direcționate în principal spre plata unui plus de dobândă creditorilor.

Referitor la acest aspect, din documentarea noastră și din date, rezultă că pentru prima dată de la debutul tranziției economiei românești spre economia de piață (decembrie 1989), resurse care sunt destinate și **critice** pentru funcționarea statului (spre exemplu, încasările din impozitele pe salarii și venit – destinate asigurării serviciilor de bază furnizate de stat – stradă, școală, spital, ordine publică, justiție), sunt direcționate **aproape în totalitate** către cheltuielile cu dobânzile la datoria publică.

Simplu spus, “austeritatea” și “șubrezirea economiei” prin **marile dezechilibre care afectează piața muncii în 2025 și vor continua să o afecteze în 2026**, respectiv:

- Dezangajarea forței de muncă (maximul numărului de șomeri din ultimii opt ani),
- Scăderea masei salariale în termeni reali,
- Inflație persistentă, generată de suprataxare și de o slabă capacitate de administrare și supraveghere, **spre exemplu, în domeniul prețurilor la energie electrică.**

... au fost direcționate, incontestabil, către un plus de profitabilitate pentru capitalurile financiare și, în esență, către o șubrezie a pârghiilor financiare critice funcționării statului român.

Referitor la acest aspect, am argumentat că, în primele 10 luni ale anului 2025, încasările din impozite pe salarii și pe venit (48,62 miliarde lei, respectiv 2,6% din PIB) – adică din performanța forței de muncă din România, au fost **aproape egale** cu dobânzile plătite pentru datoria publică în aceeași perioadă (46,77 miliarde lei, respectiv 2,5% din PIB).

Potrivit estimărilor noastre, la finalul anului 2025 am putea depăși nivelul de cheltuieli de 3% din PIB, **peste întreg deficitul bugetar asumat de România prin tratatul de aderare la Uniunea Europeană.**

Simplu spus, banii care ar trebui să se îndrepte către funcționarea statului (și dezvoltarea lui) se îndreaptă, în urma mixului de politici macroeconomice persistent, spre plusul de profitabilitate al creditorilor, spre șubrezierea serviciilor publice esențiale, concomitent cu scăderea nivelului de trai general al populației României.

Pornind de la aceste constatări, sugerăm următoarele acțiuni de direcție (proponeri), care, o parte dintre ele fiind necesare a fi implementate încă de la adoptarea bugetului pentru 2025 (februarie 2025), iar fiecare lună de întârziere a contribuit la situația critică în care se află finanțele publice în prezent. În plus, respectarea legislației europene devine critică, în actualul context, iar propunerile **sugerate de către auditorii studiului sunt în ordinea capacității de a fi implementate imediat:**

1. Respectarea legislației europene (transpusă în România), în ceea ce privește salariul minim adecvat. Potrivit datelor obținute Blocul Național Sindical, în noiembrie 2025¹⁷, de majorarea salariul minim brut garantat în plată, conform legii, de la 4.050 lei în prezent la nivelul **estimat** de 4.350 de lei (7,4%), ar beneficia 1.825.249 de angajați cu normă întreagă. Raportat la numărul de salariați activi comunicat de Ministerul Muncii la 31 octombrie 2025¹⁸, respectiv 5.684.339, aceasta ar însemna o majorare a veniturilor salariale pentru 32% din salariații activi din România, respectând premisele:
 - a. Actualizarea veniturilor celor mai vulnerabile persoane, în raport de condițiile inflaționiste din 2026, în contextul în care majorarea salariului minim brut pe economie din 2025 a fost anulată integral, ca putere de cumpărare, de evoluția inflației.

¹⁷ Adresa Inspecției Muncii nr. 1122/SIIS/19.11.2025, la solicitarea BNS

¹⁸ <https://mmuncii.gov.ro/statistici/transparenta-statistici-date-statistice/>

- b. Intrarea în legalitate a Guvernului României în raport de legislația europeană privind salariul minim adecvat (riscul încălcării legislației europene vine însoțit de o procedură de constatare e aquis-ului comunitar – infringement, cu potențial de penalități și sancțiuni în ceea ce privește absorbția fondurilor europene).
 - c. O astfel de măsură ar fi de natură să limiteze scăderea masei salariale din România, în termeni reali.
2. Măsuri active pentru remedierea surselor accentuării dezechilibrului bugetar, și, indirect, stoparea politicilor de contracție a pieței muncii din România.
Aici, ne referim în principal la sursa principală, redresabilă, a dezechilibrului bugetar (în afara politicilor pro-ciclice de majorare a cheltuielilor permanente **precum pensiile**, dincolo de ceea ce permite economia), **respectiv la politica de dobânzi**.

În mod evident, nu numai că politicile “de reformă” nu au atins nici măcar “puțin” costurile nesustenabile ale finanțării datoriei publice (în opinia noastră, nu nivelul datoriei publice este nesustenabil (60% din PIB), ci costurile de finanțare), ci, din contră, prin politicile ad-hoc de amputare a creșterii economice din România, costurile de finanțare au fost majorate (așa cum am arătat în studiu, în Octombrie 2025, costurile cu dobânzile au fost mai mari cu 40% decât media lunară a anului 2025).

În întărirea opiniei noastre am argumentat că:

- Grecia (parte a zonei euro), a avut în 2024 costuri cu dobânzile de 2,3% din PIB, raportat la o datorie publică de 153,6% din PIB. Spre comparație, România va achita în 2025 costuri cu dobânzile de aproximativ 3% din PIB (2,5% din PIB în primele 10 luni), pentru o datorie publică de circa 60% din PIB.

Parte a costului redus cu dobânzile plătit de Grecia (cu o datorie raportată la PIB de peste 2,5 ori mai mare decât a României) este explicată de **apelarea la parteneri instituționali** pentru finanțarea datoriei publice, precum ESM¹⁹ (European Stability Mechanism) sau EFSF²⁰ (European Financial Stability Facility), ceea ce au permis **finanțarea datoriei publice printr-un mecanism instituțional, și lungirea termenelor de rambursare a datoriei scadente, în condiții avantajoase de dobândă**.

¹⁹ <https://www.esm.europa.eu/about-us>

²⁰ https://economy-finance.ec.europa.eu/eu-financial-assistance/euro-area-countries/european-financial-stability-facility-efsf_en

Din datele analizate de autorii studiului, rezultă că profilul datoriei suverane a Greciei (BBB/Stabilă) – față de BBB/ negativ în România, rămâne influențat de structura sa extrem de concesională, cu o scadență medie de 18,9 ani.

Aproximativ 73% din datorie este deținută **de sectorul oficial**. Mecanismul european de stabilitate (ESM, AAA/Stabil) și Fondul european de stabilitate financiară (EFSF, AA+/Stabil), dețin în prezent aproximativ jumătate din datoria publică a Greciei, ambele la rate ale dobânzii foarte favorabile.

Este drept că România nu este parte a zonei Euro, în opinia noastră, fiind îndepărtată deliberat de aderarea la zona euro și la dobânzile mici din zona euro (în 2015, **România îndeplinea toate condițiile pentru aderarea la zona euro**), dar avem convingerea că există mecanisme de cooperare între Banca Națională a României-Ministerul Finanțelor și Banca Centrală Europeană, astfel încât, în virtutea unui traseu clar de aderare a României la zona euro (în prezent amânată pe termen nelimitat de autoritățile de la București), mecanisme similare pot fi accesate și pentru un stat non-euro, dar membru UE.

Și chiar dacă nu ar putea fi accesate (în opinia noastră este posibilă accesarea), România are la dispoziție instrumentul “acordului de tip preventiv” (nu stand-by) cu Fondul Monetar Internațional (FMI), care permite accesul la finanțare instituțională, mai ieftină, în caz de dezechilibre structurale, cum vedem în prezent.

Simultan sau chiar anterior inițierii discuțiilor și accesării unui astfel de sprijin, **care ar reduce semnificativ povara dobânzilor pe economia României, oferind mai mult timp și spațiu fiscal pentru o ajustare rezonabilă**, sugerăm și evaluarea condițiilor de reducere a ratei de dobândă de politică monetară de către BNR, în prezent înghețată la nivelul de 6,5%.

În mod natural, în condițiile în care rata inflației este de aproximativ 10% (obiectivul BNR este al unei inflații de 2,5% +/- 1%), rata de dobândă de politică monetară – care imprimă sensul costului de finanțare pentru statul român, companii și populație, pare prea redusă.

În realitate, așa cum am analizat în prezenta cercetare, rata inflației de aproximativ 10% anual **nu este generată de creșterea consumului (șocuri pe partea cererii)**. Ba din contră, consumul – principalul motor al economiei României s-a contractat.

Structura inflației arată că rata inflației (dublă față de anul 2024), este generată de șocuri de natura **ofertei** (scumpirea energiei electrice în termeni anuali cu peste 70%, majorarea TVA-ului și accizelor, etc).

Or, într-o astfel de situație menținerea înaltă a dobânzii de politică monetară (și a costurilor de finanțare ale statului român) apare ca “bizară” și favorizând remunerarea suplimentară **și fără niciun risc** (în condițiile intervențiilor pentru menținerea cursului de schimb în jurul valorii de 5,1 lei pentru un euro) – în esență o conduită **pro-ciclică a BNR (contrar ciclului economic de frânare a economiei)** și în detrimentul mersului general al economiei, frânat suplimentar de povara dobânzilor.

Este de asemenea corect, că o conduită a politicii monetare BNR **adaptată la actuala situație de frânare a creșterii economice și chiar perspective de recesiune**, ar impune o **reducere a ratei de dobândă**, ceea ce ar putea crea, prin mecanisme ceva mai complexe, spațiu fiscal pentru Guvernul României de a nu mai **depresa economia**, ar putea conduce la o depreciere temporară de curs de schimb (euro-leu).

Însă, direcții viitoare de cercetare pot adânci dacă este preferabilă **o majorare generalizată a tuturor prețurilor (prin majorarea TVA-ului, așa cum s-a întâmplat)**, sau mai degrabă o majorare a prețurilor de import printr-o depreciere modestă a leului (cu consecința unui plus de atractivitate pentru producția economiei naționale atât la intern, dar și în plan extern – respectiv premisele reducerii unui alt dezechilibru major al economiei românești – deficitul de cont curent).

În opinia noastră, acest instrument al dobânzilor, nu a fost nici măcar început a fi folosit pentru reducerea poverii ajustării pentru economie. **Din contră**, menținerea dobânzilor ridicate a contribuit la decapitalizarea economiei și la adâncirea dezechilibrelor pe care le constatăm, în prezent.

3. O a treia propunere se referă în principal la **raționalizarea cheltuielilor cu bunurile și serviciile, cu impact direct asupra deficitului bugetar.**

Raționalizarea acestor cheltuieli **nu a existat în 2025**, așa cum arată execuția bugetară din primele 10 luni ale anului. Cheltuielile cu bunuri și servicii au totalizat 4,2% din PIB (79,7 miliarde de lei), în creștere cu 5,5% față de perioada similară din 2024 (4,17 miliarde de lei).

Acest plus de consum guvernamental (în perioadă de ajustare economică) reprezintă mai mult decât tăierea cheltuielilor de capital în perioada similară (-3,16 miliarde de lei), de unde putem argumenta că, actuala politică bugetară favorizează **plusul de consum**

(profitabilitatea mai mare a unor furnizori de bunuri și servicii), în dauna investițiilor de capital – de unde finanțează plusul de cheltuieli de consum.

În opinia noastră, un nivel de referință de reducere cu 20% a cheltuielilor cu bunuri și servicii în anul 2026 față de anul 2025 **este realizabil**, și preferabil intențiilor de politici anunțate, și anume de reducere **a costurilor cu salariile de circa 10%** - care antrenează un plus de contracție economică.

Ca și concluzie generală, apreciem că în privința marilor dezechilibre observabile deja în piața muncii, în anul 2025, în absența **schimbării radicale a mixului de politici economice deja implementat în acest an (schimbare posibilă prin evaluarea propunerilor autorilor)**, **aceste dezechilibre vor deveni și mai mari, și mai nesustenabile:**

- Scăderea dramatică a puterii de cumpărare a salariaților și în anul 2026;
- Accentuarea inflației și în anul 2026. O eventuală reducere a ratei inflației în anul următor (nu o negăm), nu ar fi decât:
 - O consecință statistică – majorările la energie și cele cauzate de TVA dispar din baza de calcul (efect de bază) – ceea ce nu înseamnă **o reducere a prețurilor ci o menținere a lor la nivel înalt;**
 - Mai grav, scăderea puterii de cumpărare va depresa și mai mult principalul motor al economiei românești – consumul – cu alte cuvinte salariații nu vor mai avea disponibilități bănești pentru a menține cererea pentru bunuri și servicii, și prețul acestora ar putea să scadă ușor.
- Creșterea numărului șomerilor (și a ratei șomajului), (semnificativ) peste nivelul de 500.000, respectiv 6,1% înregistrat în 2025 – **cel mai mare din ultimii opt ani** (exceptând perioada pandemică).
- Scăderea masei salariale.

Cu alte cuvinte, dezechilibrele majore deja observabile în 2025 vor deveni și mai mari: **mai puțin salariați, plătiți mai puțin, în condiții de inflație persistentă și de amputare suplimentară a puterii de cumpărare prin majorarea taxelor și impozitelor.**

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

**Titlul proiectului:
BNS – O CONFEDERAȚIE SINDICALĂ
PENTRU MILENIUL III**

**Editorul materialului:
BLOCUL NATIONAL SINDICAL**

Data publicării – decembrie 2025

„Acest document a fost pregătit pentru BLOCUL NAȚIONAL SINDICAL și reflectă opinia autorilor. Acest material nu reprezintă poziția CE sau a Guvernului României, care nu poartă răspunderea modului în care informația conținută în acest raport ar putea fi utilizată.”

BLOCUL NAȚIONAL SINDICAL / DECEMBRIE 2025